

**Установа адукацыі
“Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны”**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце
УА “ГДУ ім. Ф. Скарыны”,

_____ І.В. Семчанка

“ _____ ” _____ 20 г.,

Рэгістрацыйны № УД- _____/р.

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

**Вучэбная праграма дысцыпліны абавязковага кампанента
для спецыяльнасці**

1- 02 01 02 04

Гісторыя. Англійская мова

Факультэт

гістарычны

Кафедра

гісторыі Беларусі

Курс (курсы)

1 - 4

Семестр (семестры)

1 - 7

Лекцыі 148гадз.

Экзамен – 2, 4, 5, 6, 7 семестр

Семінарскія заняткі 140 гадз.

Залік –1, 3 семестр

Самастойная кіруемая работа
студэнтаў 42 гадз.

Курсавая работа – 4, 6 семестр

Разам аудыторных гадзін
па дысцыпліне 330 гадз.

Форма атрымання
вышэйшай адукацыі дзённая

Разам гадзін
па дысцыпліне 760 гадз.

Вучэбная праграма дысцыпліны абавязковага кампанента “Гісторыя Беларусі” складзена на аснове Тыпавай вучэбнай праграмы для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях: 1-02 01 01 “Гісторыя”; 1-02 01 02 “Гісторыя. Дадатковая спецыяльнасць”, зацверджанай 24.10.2008 г. рэгістрацыйны №ТД- А 043 / тып.

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння на пасяджэнні кафедры гісторыі Беларусі

_____ 2010г., пратакол № ____
Загачык кафедры
Дацэнт _____ А.Р.Яшчанка

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння метадычным саветам гістарычных факультэта

_____ 2010г., пратакол № ____
Старшыня
Дацэнт _____ Аляксеячанка Г.А.

**ПАТРАБАВАННІ
АДУКАЦЫЙНАГА СТАНДАРТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

**АС РБ 1 - 02 01 02 -2008
“ГІСТОРЫЯ. ЗАМЕЖНАЯ МОВА
(З УКАЗАННЕМ МОВЫ)”**

ВЫШЭЙШАЯ АДУКАЦЫЯ

ПЕРШАЯ СТУПЕНЬ

**СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЬ
1- 02 01 02 04 “ГІСТОРЫЯ. АНГЛІЙСКАЯ МОВА”**

ДЫСЦЫПЛІНА “ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ”

Змест, задачы і значнасць курса. Першабытнае грамадства на тэрыторыі Беларусі. Беларусь у сярэднія вякі. Вялікае княства літоўскае, Рускае, Жамойцкае. Беларускія землі у складзе Рэчы Паспалітай. Войны і сацыяльна-палітычныя канфлікты другой паловы XVII – XVIII стагодзяў. Беларусь у складзе Расійскай дзяржавы. Крызіс прыгоннага права. Станаўленне буржуазнага грамадства. Беларусь у гады Першай сусветнай вайны. Беларусь у міжваенны перыяд. Беларусь у гады Другой сусветнай вайны. Беларусь у другой палове XX – пачатку XXI стагоддзя.

Выпускнік павінны:

ведаць:

- асноўныя падзеі і факты ў гісторыі Беларусі;
- асаблівасці эканамічнага, сацыяльнага, палітычнага і культурнага развіцця Беларусі ў канкрэтна-гістарычны перыяд;
- этапы фарміравання беларускай народнасці і нацыі, станаўленне і развіццё беларускай дзяржаўнасці;

умець:

- выкарыстоўваць метадалогію гістарычнай навукі для аналізу гістарычнага развіцця беларускага народа;
- выяўляць асноўныя тэндэнцыі сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця беларускай нацыі ў канкрэтна-гістарычныя перыяды;
- выкарыстоўваць гістарычны вопыт для аналізу і ацэнкі сучасных праблем у развіцці Беларусі.

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Гісторыя Беларусі ўяўляе важную складовую частку славянскай, еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі і займае вядучае месца ў сістэме гуманітарнай падрыхтоўкі студэнцкай моладзі нашай краіны. Сваёй непаўторнай, гераічнай і трагічнай гісторыяй беларускі народ можа ганарыцца. Менавіта на гістарычных ведах фарміруецца нацыянальная свядомасць. Без ведаў сваёй гісторыі немагчыма будаваць сучаснае краіны і прагназаваць яе развіццё на будучае. Гісторыя Беларусі вывучаецца сінхронна з гісторыяй славянскіх народаў, краязнаўствам, этнаграфіяй, крыніцазнаўствам, асновамі археалогіі, дысцыплінамі па ўсеагульнай гісторыі, што дае магчымасць акцэнтаваць увагу студэнтаў на міждысцыплінарных сувязях, выявіць ролю і месца нашага народа ў шырокім прасторавым і часовым дыяпазоне.

Мэтаю вывучэння дысцыпліны з'яўляецца фарміраванне ў студэнтаў фундаментальных ведаў па Беларусі ад першабытных часоў да станаўлення сувярэннай беларускай дзяржавы, і выхаванне на гэтай аснове пачуцця прыналежнасці да лёсу краіны і яе гісторыі.

У адпаведнасці з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені па цыкле спецыяльных дысцыплін студэнт павінен:

ведаць:

- асноўныя падзеі і факты ў гісторыі Беларусі;
- асаблівасці эканамічнага, сацыяльнага, палітычнага і культурнага развіцця Беларусі ў канкрэтна-гістарычны перыяд;
- этапы фарміравання беларускай народнасці і нацыі, станаўленне і развіццё беларускай дзяржаўнасці;

умець:

- выкарыстоўваць метадалогію гістарычнай навукі для аналізу гістарычнага развіцця беларускага народа;
- выяўляць асноўныя тэндэнцыі сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця беларускай нацыі ў канкрэтна-гістарычны перыяды;
- выкарыстоўваць гістарычны вопыт для аналізу і ацэнкі сучасных праблем у развіцці Беларусі.

Пры вывучэнні кожнай тэмы студэнты павінны навучыцца карыстацца як канкрэтна-гістарычнымі метадамі (гісторыка-генетычным, гісторыка-параўнальным, гісторыка-тыпалагічным, гісторыка-сістэмным і інш.), так і агульнанавуковымі (мадэліравання, індукцыі і дэдукцыі, сінтэзу і аналізу, узыходжання ад канкрэтнага да абстрактнага і наадварот, аналогі і інш.), метадамі гістарычнага пазнання.

Усяго на вывучэнне дысцыпліны "Гісторыя Беларусі" тыпавым вучэбнам планам адводзіцца аўдыторных - 760 гадзін, (лекцыйных - 148, семінарскіх заняткаў – 140, СКРС – 42). Дысцыпліна вывучаецца на працягу 7 семестраў. Матэрыял пабудаваны на падставе храналагічнага прынцыпу. Вывучэнне кожнага з этапаў заканчваецца экзаменам або залікам.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛА

Раздзел 1. УВОДЗІНЫ Ў ДЫСЦЫПЛІНУ "ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ"

Гісторыя Беларусі - арганічная і неад'емная частка еўрапейскай і сусветнай гісторыі. Метадалагічныя асновы і прынцыпы вывучэння гісторыі, яе перыядызацыя. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі. Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце цывілізацыйнага развіцця як складовай часткі усходнеславянскай і агульнаеўрапейскай гісторыі. Айчынныя гістарыяграфічныя школы. Агульная характарыстыка асноўных крыніц і гістарыяграфіі.

Раздзел 2. ПЕРШАБЫТНАЕ ГРАМАДСТВА НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ (100 тысяч гадоў да н.э. - V ст. н.э.).

Тэма 2.1. Старажытны чалавек на тэрыторыі Беларусі

Гістарыяграфія пытання. Пачатак засялення чалавекам тэрыторыі сучаснай Беларусі. Аблічча, умовы жыцця, прылады працы і заняткі. Асноўныя археалагічныя культуры эпохі каменнага і бронзавага вякоў. Шлюбна-сямейныя адносіны і грамадскі лад. Распад радавой абшчыны і станаўленне суседскай. Насельніцтва Беларусі ў жалезным веку. Распад індаеўрапейцаў. Асноўныя раёны пражывання балтаў, славян, германцаў і іншых народаў. Сацыяльна-эканамічнае развіццё плямёнаў эпохі жалеза. Змены ў гаспадарцы, матэрыяльнай і духоўнай культуры. 7 Тэма 2.2. Культура, быт і звычаі старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі. Гістарыяграфія пытання. Сувязь творчай дзейнасці з працай чалавека, кліматычнымі і геаграфічнымі ўмовамі, спосабамі гаспадарання, сацыяльным асяроддзем, філасофскімі і рэлігійнымі ўяўленнямі. Сінкрэтызм першабытнай культуры. Узнікненне веры старажытных людзей у звышнатуральныя ўласцівасці неадушаўлённых прадметаў. Фантастычныя ўяўленні аб роднасці груп людзей з татэмамі - пэўным відам жывёл, раслін і прыродных з'яў. Разнастайнасць і разгалінаванасць паганства. Вера балтаў і ранніх славян у існаванне шматлікіх багоў. Сонечны культ і культ агню. Персанажы народнай дэманалогіі. Вербальная і невербальная магія, замовы, праклёны. Ушанаванне продкаў, пахавальныя рытуалы, памінкі. Музычныя інструменты, мастацкія вырабы і ўпрыгожванні. Арнаментнае аздабленне глінянага пасуду і прылад працы. Старажытная скульптура Беларусі. Керамічныя рэльефныя ўзоры. Характар і традыцыі выяўленчага мастацтва Беларусі ў старажытнасці.

Раздзел 3. БЕЛАРУСЬ У VI - СЯРЭДЗІНЕ XIII ст.

Тэрмін "сярэднявечча", яго сэнс. Храналагічныя рамкі. Нераўнамернасць развіцця сярэднявяковых цывілізацый. Гістарыяграфія і аналіз крыніц.

Тэма 3.1. Балты і славяне ў VI - VIII стст.

"Вялікае перасяленне" народаў у Еўропе і насельніцтва Беларусі. Банцараўская, калочынская, пражская і іншая археалагічныя культуры. Змешанае пражыванне славян з балтамі. Канчатковы распад патрыярхальнага роду. Заняткі насельніцтва, рэлігійныя вераванні, пахавальныя абрады. Ваенная дэмакратыя і зародкі дзяржаўнасці ў славян.

Тэма 3.2. Узнікненне класавага шматукладнага грамадства ў IX - першай палове XIII ст.

Аб'яднанні крывічаў-палачан, дрыгавічоў, радзімічаў. Плямёны яцвягаў, літоўцаў у Верхнім Панямонні. Славянізацыя мясцовага балцкага насельніцтва. Асноўныя канцэпцыі аб паходжанні беларусаў, вялікаросаў, украінцаў. Трансфармацыя радавой абшчыны ў суседскую. Шматукладнае грамадства. Зараджэнне феадалізму. Сінтэзны і бясінтэзны шляхі развіцця феадалізму. Сельская гаспадарка. Рамяство. Гандаль. Узнікненне гарадоў. Сацыяльная дыферэнцыяцыя насельніцтва. Сяляне-земляробы. Знаць і дружына. Княжацкая ўлада.

Тэма 3.3. Полацкае княства ў X - першай палове XIII ст.

Першыя пісьмовыя звесткі аб Полацку. Кіеўская Русь. Узаемаадносіны Полацка з Кіевам і Ноўгарадам. Полацкая дынастыя князёў. Рагвалод. Рагнеда. Захоп Уладзімірам Святаслававічам Полацкай зямлі. Аднаўленне незалежнасці. Полацкі князь Ізяслаў. Узмацненне Полацкага княства ў XI ст. 8 Брачыслаў, Усяслаў Чарадзеі. Бітва на Нямізе. Паўстанне ў Кіеве 1068 г. і абранне Усяслава Полацкага вялікім князем кіеўскім. Вяртанне Усяслава ў Полацк. Апошнія спробы кіеўскіх князёў падпарадкаваць Полацк і Менск. Барацьба паміж Полацкам і Менскам у другой палове XII ст. Грамадска-палітычны лад у Полацкай зямлі-княстве. Рысы сярэднявечнай рэспублікі ў Полацку. Гарады Полацкай зямлі. Феадальная раздробленасць. Распад Полацкай зямлі на ўдзельныя княствы (гарады-дзяржавы): Полацкае, Віцебскае, Менскае, Друцкае, Ізяслаўскае, Лагожскае.

Тэма 3.4. Княствы і гарады на тэрыторыі паўднёвай Беларусі, Пасожжа і Верхняга Панямоння

Тураўскае княства. Бярэсце - гістарычны цэнтр Сярэдняга Пабужжа. Выдзяленне Драгічына пад Бугам у якасці ўдзельнага княства. Смаленскія крывічы. Узнікненне і развіццё Слаўгарада і Крычава. Мсціслаў і Мсціслаўскае ўдзельнае княства. Узнікненне Гомеля як племяннога цэнтра радзімічаў. Развіццё горада ў X—XIII стст. Чачэрск і Рэчыца. Мазыр і Брагін - дрыгавіцкія гарады ў складзе Кіеўскага княства. Беларускія княствы і гарады ў Верхнім Панямонні. Гарады Гародня, Ваўкавыск, Слонім, Наваградак і Наваградская зямля. Пачатак барацьбы з рыцарамі-крыжакамі. Кукеное і Герцыцкае княствы - фарпосты Полацкай зямлі ў ніжнім цячэнні Заходняй Дзвіны. Князь Вячка, Уладзімір Полацкі, Якаў Палачанін, Давыд Гарадзенскі. Перадумовы ўтварэння беларуска-літоўскай дзяржавы.

Міндоўг і яго барацьба з галіцка-валынскім княствам за валоданне Верхнім Панямоннем. Узаемаадносіны Міндоўга з Ордэнам і Полацкам. Караная Міндоўга ў Наваградку. Узвышэнне Наваградскага княства. Інтэграцыя насельніцтва Беларусі з суседнімі народамі ў межах адзінай дзяржавы. Дыскусія пра летапісную назву "Літва" і яе этнічнае паходжанне.

Тэма 3.5. Рэлігія і культура беларускіх зямель у IX - першай палове XIII ст.

Язычаскія вераванні. Прыняцце і распаўсюджванне хрысціянства. Дваяверства. Значэнне прыняцця хрысціянства. Пісьменства. Летапісы і рукапісныя кнігі. Літаратура. Пісьменства па археалагічных помніках. Вусная народная творчасць. Паданні пра Рагнеду і Усяслава Чарадзея. Звычай і абрады. Народны каляндар. Рэлігійна-асветніцкія дзеянні Беларусі: Еўфрасіння Полацкая, Кірыла Тураўскі, Клімент Смалыціч, Аўраамій Смаленскі. Манументальнае дойлідства Полацкай зямлі і Панямоння. Абарончае дойлідства XIII ст. Архітэктурныя школы. Манументальны жывапіс. Кніжная графіка. Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва. Развіццё перадумоў фарміравання беларускай народнасці.

Раздзел 4. ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ, РУСКАЕ І ЖАМОЙЦКАЕ ў XIII - XV стст.

Айчынная і замежная гістарыяграфія, аналіз крыніц па гісторыі Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага.

Тэма 4.1 Унутрыпалітычнае становішча ў другой палове XIII - XV ст.

Вялікае княства Літоўскае - цэнтр збірання беларускіх і іншых усходнеславянскіх зямель. Барацьба за вялікае княжанне пасля смерці Міндоўга. Палітыка вялікіх князёў Віценя, Гедыміна, Альгерда. Шляхі ўключэння беларускіх зямель у склад Вялікага княства Літоўскага. Дынастычная барацьба ў 70—90-я гады XIV ст. (Кейстут, Ягайла, Андрэй Полацкі, Вітаўт). Крэўская унія. Ліквідацыя ўдзельных княстваў. Стварэнне ваяводстваў. Гарадзельскі прывілей 1413 г. Унутрыпалітычная барацьба пасля смерці Вітаўта. Раскол дзяржавы на Вялікае княства Літоўскае і Вялікае княства Рускае. Вялікакняжацкі прывілей 1432, 1434 гг. Аб'яднанне дзяржавы Жыгімонтам Кейстутавічам. Абмежаванне вялікакняжацкай улады ў другой палове XV ст. Судзебнік Казіміра 1466 г. - першы збор законаў беларуска-літоўскай дзяржавы. Змова супраць Казіміра (1481 г.) і яе вынікі. Вялікакняжацкі прывілей.

Тэма 4.2 Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага

Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Маскоўскай дзяржавай, Польшчай, Крымам і Ордэнам. Вільня - адзін з цэнтраў аб'яднання усходнеславянскіх зямель. Пашырэнне тэрыторыі Вялікага Княства. Паходы

Альгерда на Маскву. Бітва на Сініх Водах (1362 г.) і далучэнне да княства Валыні, Падолля і Кіеўшчыны. Уніі Вялікага княства Літоўскага з Польшчай. Грунвальдская бітва і яе значэнне.

Тэма 4.3 Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі

Сельская гаспадарка і асаблівасці яе развіцця. Становішча сялян. Удасканаленне прылад працы і сістэмы апрацоўкі зямлі. Формы землеўладання. Прывілеі феодалаў. Землекарыстанне і павіннасці сялян. Формы феадальнай залежнасці. Запрыгоньванне сялян. Гарады і мястэчкі. Склад і становішча гарадскога насельніцтва. Магдэбургскае права. Асноўныя заняткі гараджан. Унутраны гандаль і знешнеэканамічныя сувязі. Фарміраванне асноўных класаў - саслоўяў феадальнага грамадства ў ВКЛ - шляхты, сялянства, мяшчанства.

Тэма 4.4 Фарміраванне беларускай народнасці. Культура Беларусі другой паловы XIII - XV ст.

Складванне этнічнай тэрыторыі беларусаў. Утварэнне сацыяльна-эканамічнай супольнасці. Народная самасвядомасць. Народнасць і рэлігія. Узнікненне і станаўленне беларускай мовы і яе дзяржаўны статус у Вялікім княстве Літоўскім. Паходжанне назваў "Белая Русь", "ліцвіны-беларусы". Менталітэт беларускага народа. Народная творчасць. Літаратура. Рукапісныя кнігі. Кніжная графіка. Беларускія летапісы. Творчасць Рыгора Цамбалака. Выяўленчае мастацтва. Архітэктура. Этнічныя меншасці. Татарскае і яўрэйскае насельніцтва Беларусі - рассяленне, заняткі, культура. Іншыя народы ў этнічных працэсах на беларускіх землях.

Раздзел 5. БЕЛАРУСКІЯ ЗЕМЛІ Ў XVI - ПЕРШАЙ ПАЛОВЕ XVII ст.

Тэма 5.1. Сацыяльна-эканамічнае развіццё. Афармленне фальварка-паншчынай сістэмы.

Стан сельскай гаспадаркі. Станаўленне фальварка-паншчынай сістэмы гаспадарання. Аграрная рэформа 1557 г. і яе сутнасць. Пачатак юрыдычнага афармлення прыгоннага права. Стан гарадоў і эвалюцыя гарадскога жыцця. Унутраны і знешні гандаль. Развіццё рыначных адносін. Гандлёва-эканамічныя сувязі беларускіх зямель з еўрапейскімі краінамі. Узмацненне антыфеадальнай барацьбы. Казацкі рух пад кіраўніцтвам С. Налівайкі. Гарадскія паўстанні.

Тэма 5.2 Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага

Абвастрэнне адносін паміж Вялікім княствам Літоўскім і Маскоўскай дзяржавай. Войны Вялікага княства Літоўскага і Вялікага княства Маскоўскага, іх прычыны і вынікі. Набегі крымскіх татар. Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Ордэнам і Польшчай. Лівонская вайна і яе вынікі.

Інтэрвенцыя Рэчы Паспалітай у Маскоўску дзяржаву. Барацьба за Смаленск у 30-я гг. XVII ст.

Тэма 5.3 Унутрыпалітычнае становішча. Усталяванне шляхецкай дэмакратыі

Унутрыпалітычная барацьба ў Вялікім княстве Літоўскім у першай палове XVI ст. Праўленне Аляксандра і Жыгімонта I Старога. Абмежаванне ўлады вялікага князя і правоў паноў рады. Мяцеж Міхаіла Глінскага. Адмена Гарадзельскага прывелея. Усталяванне палітычнай талерантнасці. Узрастанне ролі сойма як кіруючага органа дзяржаўнай улады. Статуты 1529, 1566 і 1588 гг. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная і судовая рэформы.

Тэма 5.4 Культура Беларусі ў XVI - першай палове XVII ст.

Уплыў ідэй Адраджэння на развіццё беларускай культуры. Спецыфічныя рысы беларускага Рэнесансу. Полілінгвізм. Француск Скарына- беларускі і ўсходнеславянскі першадрукар-асветнік, гуманіст, вучоны і пісьменнік эпохі Адраджэння. Рэфармацыйнае кнігадрукаванне. Лацінамоўная паэзія. Ян Вісліцкі, Мікола Гусоўскі. Беларускі літоўскія летапісы, гісторыка-мемуарная і палітычная літаратура. Грамадска-палітычная думка. Сымон Будны, Васіль Цяпінскі, Феадосій Касы. Школа і школьная адукацыя. Праваслаўныя брацтвы. Жывапіс. Скульптура. Мураванае дойлідства. Музыка. Тэатр.

Раздзел 6. ВОЙНЫ І САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫЯ КАНФЛІКТЫ ДРУГОЙ ПАЛОВЫ XVII - XVIII ст. САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫ, ПАЛІТЫЧНЫ І КУЛЬТУРНЫ ЗАНЯПАД БЕЛАРУСІ

Тэма 6.1 Войны сярэдзіны XVII ст.

Паўстанне пад кіраўніцтвам Б. Хмяльніцкага ва Украіне і яго роля ў разгортванні казацка-сялянскай вайны 1648-1651 гг. у Беларусь. Баявыя дзеянні казацка-сялянскіх атрадаў супраць шляхецкага апалчэння і воскаў наёмнікаў. Антыфеадальны, антыпольскі і антыкаталіцкі характар вайны. Баявыя дзеянні на поўдні і паўднёвым захадзе Беларусь. Вынікі антыфеадальнай барацьбы для Беларусь. Ваенныя дзеянні падчас вайны Расіі з Рэччу Паспалітай у 1654-1667 гг. Адносіны насельніцтва да варагуючых бакоў. Палітыка царызму. Народны рух у другой палове 50 - пачатку 60-х гг. XVII ст. Вызваленне тэрыторый Беларусь. Вынікі вайны для Беларусь.

Тэма 6.2 Эканамічны заняпад Беларусі ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст.

Стан сельскай гаспадаркі пасля войнаў сярэдзіны XVII - пачатку XVIII ст. Рост магнацкага землеўладання. Катэгорыі сялян і іх становішча. Феадальныя павіннасці і дзяржаўныя падаткі. Гаспадарка селяніна. Супраціўленне сялян феадальнаму прыгнёту. Паўстанне сялян пад кіраўніцтвам В.Вашчылы ў Крычаўскім старостве (1740 - 1744 гг.).

Паўстанне на Каменшчыне ў сярэдзіне XVIII ст. Становішча гарадоў і мястэчак ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст. Прычыны заняпаду гарадскога жыцця. Колькасць і структура гарадскіх паселішчаў і гарадскога насельніцтва. Рамесная вытворчасць і гарадскі гандаль. Гандлёвыя сувязі. Самакіраванне. Грамадска-палітычнае жыццё і ўзмацненне нацыянальна-рэлігійнага прыгнёту. Сацыяльная барацьба гараджан Беларусі

Тэма 6.3 Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў другой палове XVIII ст.

Сацыяльна-эканамічныя і палітычныя ўмовы развіцця сельскай гаспадаркі. Шырокае распаўсюджванне фальваркава-паншчыннай сістэмы гаспадарання і панаванне ў эканоміцы буйных федалаў. Нізкія тэмпы развіцця промыслаў і сельскага рамяства. Вотчынная мануфактура і яе роля ў эканоміцы. Сялянская гаспадарка і становішча сялян. Рост беларускіх гарадоў і іх насельніцтва. Крыніцы росту. Мястэчкі. Развіццё гарадскога рамяства і фабрычна-мануфактурнай прамысловасці. Сельскагаспадарчыя заняткі гараджан. Адсутнасць у Беларусі значных капіталаў і вузкасць унутранага рынку. Прычыны нізкіх тэмпаў развіцця эканомікі Беларусі ў другой палове XVIII ст.

Тэма 6.4 Палітычны крызіс Рэчы Паспалітай. Далучэнне Беларусі да Расійскай імперыі

Пстарыяграфія пытання. Разлад дзяржаўнай сістэмы кіравання ў Рэчы Паспалітай. Падзеі Паўночнай вайны ў Беларусі. Новыя спусташэнні і цяжкія людскія страты. Паслабленне каралеўскай улады і ўзмацненне феадальнай анархіі. Права "Ліберум вета" і недзеяздольнасць сойма. Роля павятовых і ваяводскіх сеймікаў. Умяшанне Расіі, Аўстрыі, Францыі і Прусіі ва ўнутраныя справы Рэчы Паспалітай. Дысідэнты. Торуньская, Слуцкая, Барская канфедэрацыі. Разгром барскіх канфедэратаў у верасні 1771 г. рускімі войскамі. Першы падзел Рэчы Паспалітай. Сацыяльна-эканамічныя рэформы апошняй чвэрці XVIII ст. у Рэчы Паспалітай. Чатырохгадовы сойм. Прыняцце новай канстытуцыі 3 мая 1791 г. і яе значэнне. Стварэнне таргавіцкай канфедэрацыі і ліквідацыя рэформаў і канстытуцыі 1791 г. Другі падзел Рэчы Паспалітай (1793 г.). Паўстанне 1794 г. пад кіраўніцтвам Т.Касцюшкі. Ход паўстання ў Беларусь Я.Ясінскі, М.Агінскі. Падаўленне паўстання. Трэці падзел Рэчы Паспалітай 1795 г. Ліквідацыя Рэчы Паспалітай як самастойнай дзяржавы.

Тэма 6.5 Культура Беларусі ў другой палове XVII - XVIII ст.

Гістарычныя ўмовы культурнага развіцця беларускага народа. Узмацненне каталіцкай рэакцыі. Грамадска-палітычная думка. А. Філіповіч, К. Лышчынскі, І. Капіевіч, Г. Каніскі. Стан асветы і спроба яе рэфарміравання. Літаратура: М. Смяцкі, С. Полацкі. Музыка і тэатр. Школьны тэатр. Батлейка. Прыгонны тэатр. Архітэктура. Панаванне стылю барока. "Віленскае барока". Зараджэнне ў мураваным дойлідстве стылю

класіцызму. Выяўленчае мастацтва. Фрэскавы жывапіс. Графіка. Скульптура. Дзейнасць беларускіх майстроў у Маскве. Мастацкая апрацоўка металу. Развіццё дэкаратыўнай кафлі. Мастацкае шкло: налібоцкая і ўрэцкая мануфактуры, іх вырабы. Ювелірнае мастацтва. Ткацтва, вышыўка, карункі, дываны. "Слуцкія паясы" - каштоўны уклад у еўрапейскае ткацкае мастацтва.

Тэма 6.6 Беларуская народнасць у XVII - XVIII стст.

Гістарыяграфія пытання. Этнічная тэрыторыя і структура беларускага насельніцтва. Этнічная свядомасць і рэлігія. Паступовы заняпад беларускасці, напрамкі і вынікі гэтага працэсу. Фалькларызацыя беларускай культуры. Матэрыяльная культура беларусаў. Быт, вераванні, звычаі, мараль, традыцыі. Характар беларусаў. Менталітэт беларусаў. Уплыў войнаў і сацыяльна-палітычных канфліктаў на этнасацыяльнае развіццё беларусаў. Іншыя народы і іх уплыў на этнічныя працэсы ў Беларусь. Захаванне патэнцыялу для развіцця нацыі.

Раздзел 7. КРЫЗІС ПРЫГОННІЦКАЙ СІСТЭМЫ (КАНЕЦ XVIII - ПЕРШАЯ ПАЛОВА XIX СТ.)

Тэма 7.1 Палітыка царызму на тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII - пачатку XIX ст.

Тэрытарыяльна-адміністрацыйныя падзелы Беларусі і новая адміністрацыя. Органы кіравання і суда. Ліквідацыя феадальнай анархіі. Захаванне правоў і прывілеяў шляхты Беларусі. Раздача беларускіх зямель рускім памешчыкам. Становішча сялян. Падаткі і павіннасці. "Дарчая грамата гарадам" 1785 г. і адмена юрысдыкцыі свецкіх і царкоўных федалаў у адносінах да пражываючых на землях гараджан. "Мяжа яўрэйскай аседласці" і яе роля ў развіцці гарадоў. Адносіны царызму да уніяцкай і каталіцкай канфесій, дзейнасць езуітаў. Сацыяльна-эканамічныя мерапрыемствы. Палітыка царызму ў галіне духоўнай культуры і асветы. Праект аднаўлення Вялікага княства Літоўскага.

Тэма 7.2 Вайна 1812 г. на тэрыторыі Беларусі

Пачатак вайны. Мабілізацыя беларусаў у Расійскую армію. Адступленне рускіх армій і баявыя дзеянні на тэрыторыі Беларусі летам 1812 г. Акупацыя Беларусі войскамі Напалеона. Акупацыйны рэжым. Пазіцыі магнатаў і шляхты. Дзейнасць Камісіі Часовага праўлення Вялікага княства Літоўскага. Рабаванне насельніцтва Беларусі. Падтрымка акупантамі прыгонніцкіх парадкаў. Партызанскі рух. Барацьба супраць акупантаў і мясцовых памешчыкаў. Адступленне французаў з Масквы. Ваенныя падзеі на тэрыторыі Беларусі восенню 1812 г. Вызваленне Полацка, Віцебска, бітва за мястэчка Чашнікі. Разгром французскага войска на Бярэзіне. Вызваленне Беларусі ад захопнікаў у канцы снежня 1812 г. Разарэнне краю ў ходзе вайны.

Тэма 7.3 Грамадска-палітычны рух. Паўстанне 1830- 1831 гг.

Уздзеянне на Беларусь грамадска-палітычных падзей у Расіі і польскага нацыянальна-вызваленчага руху. Віленскі універсітэт як цэнтр польскага апазіцыйнага і рэвалюцыйна-шляхецкага руху. "Таварыства філаматаў" (Адам Міцкевіч, Тамаш Зан, Ян Чачот, Юзэф Яжоўскі). Дзейнасць "Таварыства аматараў навук". Дзекабрысты ў Беларусі. Тайнае "Палітычнае таварыства" і яго дзейнасць. "Таварыства ваенных сяброў" у Асобным літоўскім корпусе (Гродзенская губерня). Разгром тайных таварыстваў. Паўстанне 1830 - 1831 гг. у Польшчы, Літве і Беларусь Праграма кіраўнікоў паўстання. Ход баявых дзеянняў. Падаўленне паўстання і яго значэнне.

Тэма 7.4 Змена палітыкі самадзяржаўя ў Беларусі

Спробы раскалоць польскі нацыянальна-вызваленчы рух і антыфеадальную барацьбу сялян. Увядзенне "Правілаў аб аддачы сялян па найму ў зямельныя і іншыя чорныя работы", люстрацыі казённых маёнткаў і інвентарызацыі маёнткаў памешчыкаў. Курс на русіфікацыю Беларусі Насаджэнне рускага землеўладання і чыноўніцтва. "Разбор шляхты". Закрыццё Віленскага універсітэта. "Асобны камітэт па справах заходніх губерняў". Падрыхтоўка ліквідацыі уніяцкай царквы. Полацкі царкоўны сабор і яго рашэнні. Супраціўленне ніжэйшага уніяцкага духавенства. Знішчэнне уніяцкіх кніг і царкоўнай маёмасці. Адмена дзеяння ў Беларусі і Літве Статута Вялікага княства Літоўскага 1588 г. Увядзенне расійскага заканадаўства. Забарона назваў "Беларусь" і "Літва" у афіцыйнай дакументацыі.

Тэма 7.5 Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў канцы XVIII - першай палове XIX ст.

Сельская гаспадарка. Развіццё фальваркава-паншчыннай сістэмы. Панаванне ў эканоміцы буйных феадалаў. Рост паншчыны і іншых павіннасцяў. Пачатак спецыялізацыі сельскай гаспадаркі. Павелічэнне таварнасці сельскагаспадарчай вытворчасці. Рост ужывання наёмнай працы. Прамысловасць. Вотчынныя, местачковыя і гарадскія прадпрыемствы. Рамёствы, мануфактуры, фабрыкі. Прымусовы і вольны наём. Галіновая структура прамысловасці. Рост гарадоў і мястэчак. Колькасць, саслоўны і нацыянальна-канфесійны склад гарадскога насельніцтва. Органы гарадскога самакіравання. Важнейшыя гандлёвыя шляхі і кірмашы. Вузкасць унутранага рынку. Фінансы. Слабасць капіталаў беларускіх гандляроў. Рэформа Кісялёва. Спробы рэгулявання ўзаемаадносін памешчыкаў і сялян паводле "Інвентарнай рэформы". Няўдача рэформы. Паншчынная сістэма як тормаз развіцця сельскай гаспадаркі, прамысловасці і гарадоў. Грамадска-палітычны рух у 30 - 50-я гады. Зараджэнне рэвалюцыйна-дэмакратычнай плыні. "Дэмакратычнае таварыства". Франц Савіч. Неабходнасць адмены прыгоннага права.

Тэма 7.6 Асвета і культура Беларусі ў канцы XVIII - першай палове XIX ст.

Палітыка царызму ў галіне культуры. Непрызнанне існавання беларускага этнасу, яго мовы і культуры. Адукацыя. Тыпы школ і іх колькасць. Узмацненне паланізацыі ў сістэме народнай асветы. Полацкая езуіцкая акадэмія. Віленскі універсітэт як цэнтр адукацыі і навукі ў Беларусі і Літве. Узмацненне цікавасці да гісторыі, быту і культуры беларускага народа. Этнаграфічныя і гістарычныя даследаванні. Горы-Горацкі земляробчы інстытут. Кнігавыдавецкая дзейнасць. Перыядычны друк. Грамадска-палітычная думка. Русіфікацыя сістэмы народнай адукацыі пасля падаўлення паўстання 1830 - 1831 гг. Літаратура. Беларускі фальклор. Паэмы "Энеіда навыварат" і "Тарас на Парнасе". Беларускія матывы ў творчасці А. Міцкевіча. Беларуская плынь у польскамоўнай "краёвай" літаратуры. Ян Чачот, Ян Баршчэўскі, Уладзімір Сыракомля. Музыка і тэатр. Збіранне і вывучэнне беларускай народнай песні. З'яўленне опернага мастацтва ў Беларусі. Станіслаў Манюшка. З'яўленне прафесійнай беларускай драматургіі. В.Дунін-Марцінкевіч. Архітэктура. Панаванне класіцызму з канца XVIII ст. Выяўленчае мастацтва. Партрэт, пейзаж, бытавы жанр. Гістарычны жывапіс і манументальна-дэкаратыўны жывапіс. Графіка. Росквіт народнага лубка. Творчасць гравёраў. Скульптура. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Развіццё мануфактурнай вытворчасці. Слуцкія паясы. Беларускае шкло. Выспяванне беларускай нацыянальнай ідэі.

Раздзел 8. СТАНАЎЛЕННЕ БУРЖУАЗНАГА ГРАМАДСТВА Ў БЕЛАРУСІ. ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫІ (1861 -1900 ГГ.)

Тэма 8.1 Буржуазныя рэформы і асаблівасці іх правядзення ў Беларусі

Стан гаспадаркі ў другой палове XIX ст. Гістарыяграфія пытання. Адмена прыгоннага права. Маніфест і "Палажэнні" 19 лютага 1861 г. Спецыфіка мясцовых "Палажэнняў" для Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Віленскай губерняў. Новы парадак кіравання сялянамі. Правы сялян. Умовы надзялення іх зямлёю. "Часоваабавязанае становішча". Уздым сялянскага руху. Змены ў рэалізацыі рэформы, звязаныя з паўстаннем 1863 г. Рэформы аграрных адносін дзяржаўных сялян і іншых катэгорый сельскага насельніцтва. Вынікі і значэнне сялянска-аграрных рэформ. Ваенная, земская, судовая, гарадская, цэнзурная, школьная рэформы. Буржуазная сутнасць рэформ, іх непаслядоўнасць і абмежаванасць. Развіццё сельскай гаспадаркі. Паглыбленне крызісу памешчыцкай гаспадаркі. Скарачэнне дваранскага землеўладання і рост бессаслоўнай зямельнай уласнасці. Аграрны крызіс 80-х гадоў і яго ўплыў на спецыялізацыю сельскай гаспадаркі. Галоўныя накірункі спецыялізацыі. Транспарт, гандаль і крэдыт. Будаўніцтва чыгунак. Дзейнасць банкаў у Беларусі. Абмежаванні ў адносінах да памешчыкаў "польскага паходжання". Развіццё прамысловасці і рост гарардоў. Спецыялізацыя беларускай прамысловасці. Яе галіновая структура.

Высокая ўдзельная вага дробнай вытворчасці. Замаруджаныя тэмпы пераходу да машынай вытворчасці (фабрыкі). Прамысловае развіццё гарадоў і мястэчак. Прамысловасць у сельскай мясцовасці.

Тэма 8.2 Вызваленчая барацьба на беларускіх землях ў другой палове XIX ст.

Гістарыяграфія пытання. Паўстанне 1863 - 1864 гг. у Полянчы, Літве і Беларусі Рэвалюцыйныя дэмакраты і шляхецкія рэвалюцыянеры. К.Каліноўскі. Літоўскі правінцыяльны камітэт (ЛПК). "Чырвоныя" і "белыя". "Мужыцкая праўда". Узаемаадносіны ЛПК і Варшаўскага Цэнтральнага камітэта. М.М. Мураўёў і яго дзейнасць у краі. Падаўленне паўстання. Вынікі і значэнне паўстання. Сялянскі і рабочы рух. Народніцкія гурткі ў Беларусі Характар і асаблівасці народніцтва 80 - 90-х гадоў у Беларусі Ідэйна-арганізацыйны крызіс народніцтва. Пачатак прапаганды марксізму ў Беларусі Першыя сацыял-дэмакратычныя гурткі. 1 з'езд РСДРП. Утварэнне "Рабочага саюза Літвы" і Бунда. "Рабочая партыя палітычнага вызвалення Расіі". Утварэнне сацыял-дэмакратыі Каралеўства Польскага і Літвы. Уздым 16 рабочага руху ў другой палове 90-х гадоў. Асноўныя патрабаванні рабочых. Першыя палітычныя выступленні рабочых.

Тэма 8.3 Фарміраванне беларускай нацыі. Культура Беларусі ў 60 - 90 гады XIX ст.

Гістарыяграфія пытання. Пстарычныя ўмовы развіцця беларускай культуры ў другой палове XIX ст. і ўтварэнне беларускай нацыі. Этнічная тэрыторыя беларусаў, нацыянальны склад насельніцтва па губернях і паветах. Асаблівасці саслоўнага і рэлігійнага складу, заняткаў беларускага, рускага, польскага, яўрэйскага і татарскага насельніцтва Беларусі, яго размяшчэнне ў гарадах і сельскай мясцовасці. Развіццё капіталістычнага рынку. Паступовы распад саслоўнай структуры. Фарміраванне і нацыянальны склад пралетарыяту і буржуазіі. Слабасць эканамічных пазіцый беларускай нацыянальнай буржуазіі. Фарміраванне агульных нацыянальных прыкмет. Этнічная і нацыянальная самасвядомасць. Станаўленне беларускай літаратурнай мовы. Развіццё мастацкай літаратуры. Творчасць Ф. Багушэвіча, А. Гурыновіча, Я. Лучыны, К. Каганца і інш. Студэнцкія арганізацыі ў Пецярбургу і Маскве. Рост легальных публікацый на беларускай мове ў 90-я гады. Асаблівасці нацыянальна-культурнага руху. Асвета. Пачатковая і сярэдняя адукацыя. Афiцыйны друк. Газета "Мінскі лісток". Прапаганда ідэалогіі "заходнерусізму". Беларускі фальклор. Быт і матэрыяльная культура, звычаі, абрады, нормы маралі народаў Беларусі. Этнаграфічныя і гістарычныя даследаванні. Музыка і тэатр. Градабудаўніцтва і архітэктура. Жывапіс. Вядучая роля гістарычнага жанру. Развіццё бытавога жанру, краявіду і партрэта. Шматнацыянальны характар культуры ў Беларусі.

Раздзел 9. БЕЛАРУСЬ У ПАЧАТКУ ХХ СТ. (1901 - 1914 гг.)

Тэма 9.1 Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў пачатку ХХ ст.

Гістарыяграфія пытання. Развіццё капіталізму ў сельскай гаспадарцы. Феадальна-прыгонніцкія перажыткі. Эміграцыя. Перапляценне капіталістычных і прыгонніцкіх формаў эксплуатацыі. Сацыяльныя і нацыянальныя працэсы ў Беларусі да рэвалюцыі 1905 - 1907 гг. Сацыяльная структура насельніцтва. Эканамічная палітыка царызму ў Беларусі. Развіццё прамысловасці. Эканамічны крызіс (1900 - 1903 гг.). Структура і характар прамысловасці ў пачатку ХХ ст. Пранікненне буйнога капіталу. Прамысловыя таварыствы і іх роля ва ўмацаванні цэнтралізацыі капіталу ў прамысловасці. Павелічэнне колькасці рабочага класу. Нацыянальны і сацыяльны склад рабочага класу Беларусі і яго становішча. Уздым рабочага і сялянскага руху. 17

Тэма 9.2 Рэвалюцыя 1905 - 1907 гг. у Беларусі

Гістарыяграфія пытання. Абстрактнае сацыяльных супярэчнасцяў і нацыянальнага пытання. "Паліцэйскі сацыялізм". Яўрэйская незалежная рабочая партыя. Сацыял-дэмакратычныя арганізацыі. Арганізацыя партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў і Польскай партыі сацыялістычнай на Літве. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух. Утварэнне Беларускай сацыялістычнай грамады. Пачатак рэвалюцыі: рэвалюцыйны рух у студзені - верасні 1905 г. Вяскова-летні ўздым палітычных выступленняў і эканамічнай барацьбы рабочых. Уплыў рабочага руху на сялянства. Новыя формы сялянскага руху. Салдацкія выступленні. Адносіны палітычных партый, насельніцтва Беларусі да указа аб скліканні Булыгінскай думы. Кастрычніцкая палітычная стачка ў гарадах і мястэчках Беларусь Маніфест 17 кастрычніка і рэпрэсіі царызму. Курлоўскі расстрэл у Мінску. Дыферэнцыяцыя грамадска-палітычных сіл. Буржуазна-ліберальны рух і яго асаблівасці ў заходніх губернях. Снежаньская палітычная стачка ў Беларусі. Адступленне рэвалюцыі. Дэпутаты Беларусі ў I і II Дзяржаўных думах. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух у перыяд рэвалюцыі 1905 - 1907 гг. Дзейнасць БСГ, яе лозунгі і патрабаванні ў 1905 г. II з'езд БСГ. Змены ў праграме руху. Рэвалюцыйна-дэмакратычны характар газеты "Наша доля". Агульная характарыстыка дзейнасці БСГ у перыяд рэвалюцыі. Сацыялістычная партыя Беларусі.

Тэма 9.3 Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі Сталыпінскія рэформы

Развіццё прамысловасці. Прамысловы ўздым. Рост акцыянернага капіталу і далейшая спецыялізацыя прамысловасці. Асаблівасці прамысловасці Беларусі. Аграрная рэформа і развіццё сельскай гаспадаркі. Мэты сталыпінскай аграрнай рэформы. Разбурэнне сялянскай абшчыны, насаджэнне хутароў. Узмацненне аграрна-аграрнага, заатэхнічнага,

ветэрынарнага, тэхнічнага абслугоўвання вёскі. Арганізацыя перасялення сялян у азіяцкую Расію. Вынікі і значэнне рэформы. Грамадскі рух у перыяд наступлення рэакцыі. Увядзенне земстваў. Выбарчы закон ад 3 чэрвеня 1907 г. і яго асаблівасці ў Беларусь Трэцячэрвеньская палітычная сістэма. Спецыфіка ліберальнага руху ў Беларусь Палітычныя пазіцыі ўрадавых партый і арганізацый. Асаблівасці рабочага руху на тэрыторыі Беларусі ў 1911 - 1913 гг. Дынаміка сялянскага руху. Значэнне ўвядзення выбарных земстваў у Мінскай, Магілёўскай і Віцебскай губернях. Грамадска-палітычны рух падчас выбараў у IV Думу. Дэпутаты ад заходніх губерняў у Думе. Утварэнне Прагрэсіўнага блока. Беларускі нацыянальны вызваленчы рух у 1907 - 1914 гг. Гуртаванне беларускіх нацыянальных дзеячаў вакол "Нашай нівы".

Раздзел 10. БЕЛАРУСЬ У ГАДЫ ПЕРШАЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ (1914-1918 гг.)

Тэма 10.1 Першая сусветная вайна на тэрыторыі Беларусі (1914 - 1916 гг.)

Гістарыяграфія пытання. Пачатак вайны. Увядзенне ваеннага становішча ў беларускіх губернях. Мабілізацыйныя мерапрыемствы. Адносіны да вайны розных слоёў насельніцтва, палітычных і грамадскіх арганізацый, газеты "Наша Ніва". Ваенныя дзеянні на тэрыторыі Беларусі ў 1915 - 1916 гг. Нямецкі акупацыйны рэжым. Дзейнасць "Беларускага камітэта дапамогі ахвярам вайны" на тэрыторыі, акупаванай немцамі. Беларускае школьніцтва, культурна-асветніцкая справа ва ўмовах нямецкай акупацыі ў 1915 - 1917 гг. Беларускі народны камітэт і Цэнтральны саюз беларускіх нацыянальных грамадскіх арганізацый. Стварэнне Беларускай сацыял-дэмакратычнай рабочай групы. Заснаванне "Канфедэрацыі Вялікага княства Літоўскага". Становішча на беларускіх землях у складзе Расійскай дзяржавы падчас першай сусветнай вайны. Заняпад сельскай гаспадаркі. Змены ў складзе насельніцтва. Размяшчэнне войскаў і органаў іх кіравання. Бежанства ў Беларусь Стварэнне "камітэтаў дапамогі ахвярам вайны" і іх дзейнасць. Узмацненне сацыяльнай напружанасці ў 1915 - 1916 гг. Паўстанне салдат на Гомельскім размеркавальным пункце. Пачатак разлажэння арміі, рост дэзерцірства.

Тэма 10.2 Беларусь пасля падзення самадзяржаўя (сакавік - кастрычнік 1917 г.)

Гістарыяграфія пытання. Асаблівасці эканамічнага, ваеннага і палітычнага становішча ў Беларусі ў пачатку 1917 г. Лютаўская рэвалюцыя ў Беларусь Змены органаў улады. Стварэнне Часовых грамадскіх камітэтаў парадку, назначэнне камісараў Часовага ўрада, выбары валасных, гарадскіх і павятовых камітэтаў. Утварэнне Саветаў рабочых і сялянскіх дэпутатаў у Беларусь Стварэнне салдацкіх камітэтаў у войсках Заходняга фронту і іх уплыў на становішча ў Беларусь Першы з'езд ваенных і рабочых дэпутатаў

арміі і тылу Заходняга фронту і яго адносіны да пытання аб вайне, да палітыкі Часовага ўрада. З'езды сялянскіх дэпутатаў, адносіны да ваеннага і аграрнага пытанняў. Арганізацыя прафесійных саюзаў рабочых і служачых. Уздым грамадска-палітычнай актыўнасці насельніцтва Беларусь Палітычныя партыі і грамадскія арганізацыі пасля падзення самаўладдзя. Пазіцыі асноўных партый (кадэтаў, акцябрыстаў, сацыял-дэмакратаў, сацыялістаў-рэвалюцыянераў) па аграрным і нацыянальным пытаннях.

Тэма 10.3 Беларускі нацыянальны рух пасля падзення самадзяржаўя

Гістарыяграфія пытання. Аднаўленне дзейнасці БСГ, яе арганізацыі у гарадах Беларусі, Расіі, у арміі і на флоце. Канферэнцыя ў сакавіку 1917 г. Адносіны БСГ да Часовага ўрада, аўтаноміі Беларусь Канферэнцыя БСГ у чэрвені 1917 г., абмеркаванне праекта новай праграмы БСГ, абранне часовага ЦК БСГ. З'езд прадстаўнікоў беларускіх нацыянальных арганізацыяў у Мінску 25 - 27 сакавіка 1917 г. Рашэнні з'езда па пытаннях аўтаноміі Беларусі, вызначэння яе тэрыторыі, арганізацыі культурна-асветніцкай працы. Утварэнне Беларускага нацыянальнага камітэта (БНК), яго склад і дзейнасць. Адношы Часовага ўрада да набыцця Беларуссю аўтаноміі. З'езд прадстаўнікоў беларускіх партыйных і грамадскіх арганізацыяў 8-10 ліпеня 1917 г. Барацьба БСГ за лідэрства сярод беларускіх арганізацыяў. Абранне Цэнтральнай Рады беларускіх арганізацыяў (ЦРБА). Дзейнасць ЦРБА. III з'езд Беларускай сацыялістычнай Грамады. Прыняцце новай праграмы БСГ. II сесія ЦРБА, пераўтварэнне яе ў Вялікую Беларускаю Раду (ВБР). Заснаванне Цэнтральнай беларускай вайскавай Рады (ЦБВР). Газета "Вольная Беларусь". Стварэнне Беларускай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі, яе платформа. Беларускі абласны камітэт пры ўсерасійскім Савеце сялянскіх дэпутатаў (БАК).

Тэма 10.4 Усталяванне Савецкай улады ў Беларусі

Гістарыяграфія пытання. Кастрычніцкія падзеі ў Петраградзе і іх водгук на тэрыторыі Беларусі. Стварэнне ваенна-рэвалюцыйнага Камітэта (ВРК) Заходняй вобласці і фронту. Ліквідацыя органаў Часовага ўрада і арганізацыя савецкай улады на месцах. Барацьба за усталяванне савецкай улады ў Мінску. Мінскі савет. Камітэт выратавання рэвалюцыі. Дапамога Заходняга фронту ва ўсталяванні савецкай улады ў Мінску. Усталяванне савецкай улады ў іншых гарадах Беларусь Пазіцыя беларускіх нацыянальных партый да ўсталявання савецкай улады. Утварэнне Аблвыканкамзаха, стварэнне СНК Заходняй вобласці, савецкіх органаў кіравання на месцах. Першыя палітычныя, эканамічныя і сацыяльныя пераўтварэнні Савецкай улады. Байкот мерапрыемстваў савецкай улады і барацьба з імі ВРК. Ажыццяўленне Дэкрэта аб міры на Заходнім фронце. Адносіны савецкай улады да нацыянальнага пытання і нацыянальнага руху ў Беларусі. Адкрыццё ўсебеларускага з'езда (кангрэса) у снежні 1917 г. Склад яго ўдзельнікаў, вызначэнне парадку дня, асноўных поглядаў на лес Беларусі.

Адносіны ўсебеларускага з'езда да ўлады Саветаў, мясцовых органаў савецкай улады. Разгон Усебеларускага кангрэса. Утварэнне Выканкама ўсебеларускага з'езда.

Тэма 10.5 Мяцеж польскага корпуса Доўбар-Мусніцкага. Ваенная інтэрвенцыя Германіі

Гістарыяграфія пытання. Палітычныя мэты мяцяжу, яго тэрыторыя. Адносіны беларускага насельніцтва да польскіх легіянераў. Партызанская барацьба. Мерапрыемствы Савецкай улады па падаўленні мяцяжу. Ваенныя дзеянні супраць корпуса Доўбар-Мусніцкага. Сувязь польскіх легіянераў з нямецкімі войскамі. Наступленне нямецкіх войскаў у пачатку 1918 г. Захоп новых тэрыторый Беларусь Спробы Савецкай улады арганізаваць супраціўленне нямецкаму наступу. Вынікі Брэсцкага міру для Беларусі. Нямецкі акупацыйны рэжым на захопленай тэрыторыі Беларусі, адносіны да яго насельніцтва. Партызанская і падпольная барацьба супраць нямецкіх акупантаў у 1918 г. Заканчэнне першай сусветнай вайны. Скасаванне Брэсцкага дагавору. Наступленне Чырвонай Арміі, вызваленне тэрыторыі Беларусі ад нямецкіх войскаў. Беларускае пытанне падчас афармлення Версальскай сістэмы.

Тэма 10.6 Беларуская Народная Рэспубліка

Гістарыяграфія пытання. Прыняцце Выканкамам Усебеларускага з'езда Першай Устаўной Граматы. Стварэнне Народнага Сакратарыята на чале з І. Варонкам. Другая ўстаўная Грамата, яе змест. Абвяшчэнне Беларускай народнай Рэспублікі (БНР). Рада БНР, яе склад і дзейнасць. Трэцяя ўстаўная Грамата, абвяшчэнне незалежнасці БНР. Адносіны БНР і германскіх улад. Палітычны крызіс БНР. Раскол у БСГ. Утварэнне Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (БСДП), Беларускай партыі сацыялістаў-федэралістаў (БПСФ), Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў. Пазіцыі беларускіх нацыянальных партый па сацыяльна-эканамічных, аграрных і нацыянальных пытаннях. Барацьба за міжнароднае прызнанне БНР, адносіны да яе насельніцтва Беларусі, акупацыйных нямецкіх і савецкіх улад. Грамадска-палітычныя дзеянні беларускага адраджэнцкага руху. Гістарычнае месца БНР у працэсе стварэння беларускай дзяржаўнасці.

Тэма 10.7 Культура Беларусі ў пачатку ХХ ст.

Узмацненне шавінізму ў палітыцы царызму, барацьба з беларускім адраджэннем. Ідэалогія і практыка "западна-русізма". Барацьба польскіх нацыяналістычных групак з беларускім нацыянальным рухам. Газета "Наша Ніва" - цэнтр адраджэнцкага руху. Барацьба за адраджэнне і развіццё нацыянальнай мовы. Роля "Нашай Нівы" у развіцці нацыянальнай літаратуры, друку, фарміраванні нацыянальнай беларускай інтэлігенцыі. Адукацыя. Школьная справа ў Беларусі на пачатку ХХ ст. Прафесійна-тэхнічнае навучанне. Асветніцкая справа пасля лютаўскай рэвалюцыі ў дзейнасці БНК, ЦРБА, падчас існавання БНР. Стварэнне беларускай

нацыянальнай школы. Арганізацыя падрыхтоўкі настаўніцкіх кадраў. Стварэнне падручнікаў для нацыянальнай школы. Навуковыя даследаванні мовы, этнаграфіі і гісторыі Беларусі. Якія зрухі ў развіцці беларускай мастацкай літаратуры, нацыянальнай драматургіі, літаратурнай крытыкі і публіцыстыкі. Беларускія пісьменнікі: Я.Купала, Я.Колас, М.Багдановіч, Цётка, К.Каганец, Ц.Гартны, З.Бядуля, М.Гарэцкі. Асаблівасці беларускай літаратуры нашаніўскага перыяду. Развіццё перыядычнага друку і кнігадрукавання. Беларускія газеты. Беларускія выдавецтвы. Станаўленне беларускага прафесійнага тэатра. Развіццё і папулярызацыя беларускай народнай музыкі і песні. Драўлянае дойдства. Жывапіс. Пераважае развіццё жанру краявіду. Развіццё бытавога жанру. Разнастайнасць і супярэчлівасць выяўленчага мастацтва ў рэвалюцыйны час. Графіка. Пластыка і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Шматнацыянальны характар культуры Бел ару сі. Адносіны беларускай інтэлігенцыі да нацыянальна-вызваленчага руху, рэвалюцыйных падзей, усталявання Савецкай улады, абвешчання БНР.

Раздзел 11. БЕЛАРУСЬ ПАМІЖ ДЗВІЮМА СУСВЕТНЫМІ ВОЙНАМІ (1919 - 1939 ГГ.)

Тэма 11.1 Утварэнне БССР

Гістарыяграфія пытання. Палітычныя перадумовы стварэння беларускай савецкай дзяржаўнасці. Роля Беларускага нацыянальнага камісарыята (Белнацкама) пры Наркамаце па справах нацыянальнасцяў РСФСР і беларускіх секцый ў РКП(б). Пазіцыя па беларускім пытанні Аблвыканкамзаха і Паўночна-заходняга абласнога камітэта РКП(б). Супярэчнасці працэсу станаўлення беларускай савецкай дзяржаўнасці. Прыняцце вышэйшымі партыйнымі органамі рашэння аб стварэнні БССР. VI абласная канферэнцыя бальшавіцкай партыі. Абвешчэнне БССР. Утварэнне КП(б) Беларусі. Стварэнне Часовага рабоча-сялянскага ўрада БССР. Вызначэнне тэрыторыі БССР. Уключэнне Віцебскай і Магілёўскай губерняў у склад РСФСР. I з'езд Саветаў БССР, яго рашэнні. Першая Канстытуцыя БССР. Прыняцце рашэння аб стварэнні Літоўска-Беларускай ССР (ЛітБел). Скасаванне Літоўска-Беларускай ССР. Сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні на савецкай частцы тэрыторыі Беларусі ў 1918 - 1920 гг. Палітыка "ваеннага камунізму" і асаблівасці яе ажыццяўлення. Нацыяналізацыя прамысловасці. Надзяленне сялян зямлёй. Харчразвёрстка, яе эканамічныя і сацыяльныя вынікі. Камбеды ў Беларусі. Адносіны насельніцтва да палітыкі "ваеннага камунізму". Сялянскія хваляванні і антысавецкія выступленні, выкліканыя харчразвёрсткай, мабілізацыямі ў Чырвоную Армію. Падаўленне антысавецкіх выступленняў, кантрыбуцыі. Мяцеж Стракапытава ў Гомелі.

Тэма 11.2 Савецка-польская вайна на тэрыторыі Беларусі

Гістарыяграфія пытання. Наступленне польскіх войскаў, акупацыя тэрыторыі Беларусі. Палітыка польскага кіраўніцтва ў дачыненні да БНР, беларускага нацыянальнага руху. Раскол у беларускім грамадска-палітычным руху па пытаннях рэалізацыі ідэі беларускай дзяржаўнасці. Беларускія эсэры аб "трэцім шляху" для Беларусі. Арганізацыя "Маладая Беларусь". Стварэнне Беларускай камуністычнай арганізацыі. У.Ігнатоўскі. Супраціўленне беларускага народа польскім акупантам. Супрацоўніцтва беларускіх эсэраў і камуністычных арганізацый у барацьбе супраць польскіх акупантаў. Беларускі паўстанчы камітэт і падрыхтоўка паўстання. Народная ваенная самаахова (НВС). Наступленне Чырвонай Арміі летам і восенню 1920 г. Контрнаступленне польскіх войскаў. Аднаўленне савецкай улады на вызваленай ад палякаў тэрыторыі. Дэкларацыя аб абвешчэнні незалежнасці Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Беларусь (ССРБ). Слуцкае паўстанне. Барацьба супраць савецкай улады атрадаў С.Булак-Балаховіча. Ліквідацыя фарміраванняў С.Булак-Балаховіча, іншых антысавецкіх выступленняў. Заканчэнне савецка-польскай вайны на тэрыторыі Беларусь Няўдачы Чырвонай Арміі на завяршальным этапе вайны. Рыжскі мірны дагавор і яго вынікі для Беларусі

Тэма 11.3 Умовы пераходу ад вайны да міру. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва.

Эканамічнае і палітычнае становішча Беларусі пасля заканчэння вайны, на пачатку 20-х гадоў. Крызіс палітыкі "ваеннага камунізму". Абвастрэнне сацыяльнай напружанасці. Антысавецкая барацьба ў памежных з Польшчай раёнах. Падрыхтоўка антыбальшавіцкага і антыпольскага паўстання. Увядзенне ваеннага становішча ў Беларусь Падаўленне антысавецкіх выступленняў. Тэрыторыя і насельніцтва БССР у пачатку 20-х гадоў. Нацыянальны склад насельніцтва. Міграцыя насельніцтва, эвакуацыя і рээвакуацыя. Нелегальныя гандлёвыя зносіны, кантрабанда. Абмежаванасць эканамічных магчымасцяў савецкай улады, матэрыяльных рэсурсаў. Пошукі шляхоў выхаду з крызісу. Пагадненні БССР з РСФСР і іншымі рэспублікамі. Удзел БССР у стварэнні СССР. IV Усерасійскі з'езд Саветаў. Падпісанне Дагавору аб стварэнні СССР. Статус БССР у складзе СССР.

Тэма 11.4 Прамысловасць Беларусі ў 20 - 30-я гады ХХ ст.

Стан прамысловасці БССР пасля пераходу да мірных умоў развіцця. Змены ў арганізацыі кіравання прамысловымі прадпрыемствамі, ва ўмовах іх дзейнасці пры пераходзе да НЭПа. Ліквідацыя глаўкаў і стварэнне трэстаў, сіндыкатаў. Перавод прамысловасці на гаспадарчы разлік. Арэнда прамысловых прадпрыемстваў. Асноўныя галіны прамысловасці Беларусі Галоўныя вынікі аднаўленчага перыяду ў прамысловасці. Першы пяцігадовы план у прамысловасці Беларусі. З'яўленне новых галін вытворчасці. Вяртанне да камандна-адміністрацыйнай сістэмы, жорсткага планавання. Метады і сродкі выканання заданняў пяцігадовага плана. Гаспадарчыя вынікі першай

пяцігодкі ў БССР. Прамысловасць Беларусі ў гады другой пяцігодкі. Заданні па прамысловым развіцці. Новабудоўлі, тэхнічная рэканструкцыя вытворчасці. Абвастрэнне цяжкасцяў з выкананнем пяцігадовага плана. Зніжэнне тэмпаў развіцця ў БССР. Асноўныя вынікі II пяцігодкі ў Беларусь Прамысловасць Беларусі ў агульнасаюзным гаспадарчым комплексе.

Тэма 11.5 Сельская гаспадарка Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст.

Становішча ў сельскай гаспадарцы Беларусі на пачатку 20-х гадоў. Пераход да новай эканамічнай палітыкі. Замена харчразвёрсткі харчовым падаткам. Дэкрэт аб вольным выбары формаў землекарыстання. Хутары ў Беларусі. Калектыўнае землекарыстанне. Закон аб Арэндзе зямлі. Дазвол найму рабочай сілы. Рост крэдытнай спажывецкай кааперацыі. Вынікі НЭПа ў сельскай гаспадарцы. Змена палітыкі камуністычнай партыі на вёсцы. Курс на калектывізацыю. Крызіс хлебнарыхтовак. Увядзенне надзвычайных мер. Канфіскацыя хлеба ў сялянства. Забарона гандлю сельгаспрадуктамі. Забарона хутарскай формы землеўладкавання. Пачатак суцэльнай калектывізацыі. Тэрміны яе правядзення для Беларусі. Роля кіраўніцтва КП(б)Б у паскарэнні калектывізацыі. Забарона арэнды зямлі і найма рабочай сілы. Ліквідацыя "кулацкіх" гаспадарак, прымусовае ўступленне сялян у калгасы. Адток сялянскіх гаспадарак з калгасаў вясной 1930 года. Новы наступ на сялянства восенню 1930 г. Калектывізацыя беларускай вёскі на працягу першай паловы 30-х гадоў. "Раскулачванне", прымусовыя высылкі, рэпрэсіі. Арганізацыя МТС. Голад 1932 - 1933 гг. у Беларусі. Вынікі калектывізацыі сельскай гаспадаркі Беларусі.

Тэма 11.6 Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст.

Гістарыяграфія пытання. Асноўныя тэндэнцыі ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі Сістэма савецкай улады. Актывізацыя дзейнасці Саветаў у пачатку 20-х гадоў. Праявы дэмакратызму ў дзейнасці грамадска-палітычных арганізацый у першай палове 20-х гадоў. Прафесійныя саюзы Беларусі. Утварэнне камсамола ў Беларусі. Кампартыя Беларусі ў 20-я гады. Роля кампартыі ў жыцці беларускага грамадства. Самароспуск партыі беларускіх эсэраў. Утварэнне аднапартыйнай сістэмы. Канстытуцыя БССР 1927 г. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная рэформа. Вяртанне ў склад БССР усходніх губерняў. Нацыянальныя раёны і Саветы ў Беларусі. Палітыка беларусізацыі ў дзейнасці дзяржаўных і грамадскіх арганізацый. Перавод на беларускую мову справаводства ў дзяржаўных установах. Палітыка карэнізацыі. Праявы палітыкі беларусізацыі ў войску. Супярэчнасці і цяжкасці ў правядзенні палітыкі беларусізацыі. Змены палітыкі Кампартыі ў адносінах да беларусізацыі ў канцы 20-х гадоў. Карэнныя змены грамадска-палітычнага жыцця ў канцы 20-х гадоў. Умацаванне таталітарнай тэндэнцыі ў палітыцы Кампартыі. Тэзіс аб узмацненні класавай барацьбы. Пашырэнне барацьбы з іншадумствам. Стварэнне рэпрэсіўнага апарату, пазасудовых органаў. Пераход да барацьбы з беларускім нацыянал-дэмакратызмам (нацдэмамі).

Справа "Саюза вызвалення Беларусі". Масавы характар рэпрэсій 1937 - 1938 гг. у Беларусь Рэпрэсіі ўнутры КП(б)Б. Трагічны лёс кіраўнікоў рэспублікі.

Тэма 11.7 Культурнае жыццё ў БССР

Палітыка Савецкай улады і кіраўнікоў Кампартыі па пытаннях развіцця нацыянальнай культуры ў Беларусь Уплыў палітыкі беларусізацыі на актывізацыю нацыянальна-культурнага жыцця. Станаўленне і развіццё ў Беларусі савецкай сістэмы адукацыі. Барацьба з непісьменнасцю. Стварэнне агульнаадукацыйнай, спецыяльнай і вышэйшай школы. Праявы палітыкі беларусізацыі ў сферы адукацыі. Забеспячэнне культурных патрэб нацыянальных меншасцяў. Фарміраванне беларускай інтэлігенцыі ў рэпрэсіі ў адносінах да яе. Навука ў БССР. Стварэнне сістэмы навуковых устаноў. Заснаванне і дзейнасць Інбелкульту. Разгортванне навуковых даследаванняў па пытаннях беларускай мовы, гісторыі, этнаграфіі. Стварэнне Акадэміі навук БССР. У. Ігнатоўскі, С.Некрашэвіч, В.Ластоўскі, У.Пічэта, І.Замоцін і іншыя вучоныя Беларусі Галоўныя навуковыя цэнтры Беларусі ў 30-я гады. Здабыткі і страты беларускай навукі. Рэпрэсіі ў адносінах да вучоных. Развіццё беларускай савецкай літаратуры. Умовы літаратурнай дзейнасці ў пачатку 20-х гадоў. Праявы адноснай дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў творчай дзейнасці. Стварэнне і дзейнасць літаратурных аб'яднанняў "Маладняк", "Узвышша", "Полымя". Беларуская асацыяцыя пралетарскіх пісьменнікаў. Асноўныя тэмы ў творах 20-30 гадоў Я.Купалы, Я.Коласа, М.Чарота, З.Бядулі, К.Чорнага, М.Зарэцкага, А.Дудара і іншых беларускіх літаратараў. Перабудова пісьменніцкіх арганізацый. Рэпрэсіі ў адносінах да беларускіх пісьменнікаў. Тэатральнае, музычнае і выяўленчае мастацтва Савецкай Беларусі Рэпертуар тэатраў у Беларусі, тэматыка твораў мастакоў, кінарэжысёраў. Культурна-асветніцкая праца. Беларуская народная творчасць. Абмежаванасць працэсу нацыянальнага культурнага развіцця ў 30-я гады.

Тэма 11.8 Беларускае замежжа ў міжваенны перыяд

Беларуская эміграцыя як частка беларускай нацыі. Палітычныя і эканамічныя падставы для эміграцыі з Беларусі. З'яўленне арганізаванай палітычнай эміграцыі, яе памеры і асноўныя накірункі. Адносіны лідэраў беларускай эміграцыі да Рыжскага міру, адстойванне ідэі незалежнасці Беларусі Адносіны беларускай эміграцыі да савецкай Беларусі Кантакты кіраўнікоў БССР з эміграцыяй. Уплыў амністыі, палітыкі беларусізацыі, гаспадарчых поспехаў у БССР на пазіцыі беларускай эміграцыі. Раскол у беларускай эміграцыі. Канферэнцыя ў Берліне (1925 г.) і яе вынікі. Рух за вяртанне. Уключэнне былых эмігрантаў у нацыянальна-культурнае адраджэнне на савецкай частцы Беларусі Рэпрэсіі ў адносінах да беларускіх дзеячаў, вярнуўшыхся з эміграцыі. Кіруючыя органы беларускай эміграцыі ў другой палове 20-х і ў 30-я гады. Нацыянальна-культурная дзейнасць беларускай эміграцыі. Выдавецкая дзейнасць. Студэнцкія аб'яднанні. Роля беларускай эміграцыі ў захаванні нацыянальнай спадчыны.

Тэма 11.9 Заходняя Беларусь у складзе Польскай дзяржавы

Заходнебеларускія землі ў складзе Польскай дзяржавы. Палітыка польскіх улад у адносінах да Заходняй Беларусі, нацыянальных праблем беларусаў. Рост беспрацоўя. Рабочы рух на Заходняй Беларусі Аграрнае пытанне ў Заходняй Беларусі Зямельная рэформа, парцэляцыя, камасацыя, ліквідацыя сервітутаў. Асадніцтва. З'ядненне беларускага сялянства. Эканамічная эміграцыя. Нацыянальны прыгнет беларускага насельніцтва. Таварыства беларускай школы (ТБШ), яго культурна-асветніцкая дзейнасць. Беларускі пасольскі клуб. Партыя беларускіх эсэраў на тэрыторыі Заходняй Беларусі Стварэнне Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыі (БРА). Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя. Беларуская хрысціянская дэмакратыя. Беларускі сялянскі саюз (БСС). Утварэнне камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ). Афармленне Беларускай сялянска-рабочай грамады (БСРГ). Яе праграма, палітычная і арганізацыйная дзейнасць. Пераўтварэнне грамады ў масавую арганізацыю. Б.Тарашкевіч, С.Рак-Міхайлоўскі, П.Валошын, П.Мятла і іншыя кіраўнікі Беларускага нацыянальнага руху. Разгром і забарона БСРГ польскімі ўладамі. Выбары ў сейм (1928 г.) у Заходняй Беларусі Беларускі сялянска-рабочы пасольскі клуб "Змаганне". Спробы стварэння антыфашысцкага народнага фронту. Беларускае народнае аб'яднанне (БНА). Роспуск КПЗБ, рэпрэсіі ў адносінах да яе кіраўнікоў. Культура Заходняй Беларусі. Школы, друк, літаратура і мастацтва. Творы М.Танка, М.Васілька, В.Таўлая, Я.Брыля, Б.Тарашкевіча, І. Дварчаніна і інш. Народная творчасць. Р.Шырма. Драматычныя секцыі пры гуртках ТБШ.

Раздзел 12. БЕЛАРУСЬ У ГАДЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Тэма 12.1 Уключэнне Заходняй Беларусі ў склад БССР

Савецка-германскі дагавор 1939 г., сакрэтныя пратаколы да яго. Пачатак другой сусветнай вайны. Напад фашысцкай Германіі на Польшчу, разгром польскай дзяржавы. Ваенныя дзеянні на беларускай тэрыторыі. Уступленне Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь. Адносіны насельніцтва да прыходу Чырвонай Арміі. Лес польскіх вайскоўцаў, апынуўшыхся ў савецкім палоне. Арганізацыя часовых органаў кіравання на тэрыторыі Заходняй Беларусі Хуткае стварэнне арганізацый КП(б)Б, забарона дзейнасці іншых палітычных партый. Выбары ў Народны сход Заходняй Беларусі, яго склад. Рашэнні Народнага сходу, III сесіі Вярхоўнага Савета БССР. Павелічэнне тэрыторыі і насельніцтва БССР. Перадача часткі беларускіх зямель Літве. Усталяванне савецкай улады ў Заходняй Беларусі Выбары ў Вярхоўныя Саветы СССР і БССР. Нацыяналізацыя прамысловасці. Пачатак стварэння калгасаў, МТС. Змены ў культурным жыцці. Антысавецкая барацьба ў Заходняй Беларусі Польскае падполле. Дэпартацыі з Заходняй Беларусі асаднікаў, чыноўнікаў, іншых груп насельніцтва.

Тэма 12.2 Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны 1941-1945 гг.

Нападзенне фашысцкай Германіі на СССР. Баі ў пагранічных раёнах БССР. Ваенныя дзеянні на тэрыторыі Беларусі ў першыя месяцы вайны. Эвакуацыя прамысловых прадпрыемстваў, дзяржаўнай і калгаснай маёмасці і насельніцтва ў савецкі тыл. Вынікі двухмесячных баёў у Беларусь Акупацыя тэрыторыі Беларусі германскімі войскамі. Мэты акупацыйнай палітыкі. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму. Сацыяльна-эканамічныя і палітычныя мерапрыемствы нямецкіх акупантаў. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў. Масавое знішчэнне ваеннапалонных і насельніцтва. Вывоз насельніцтва на работу ў Германію. Канцэнтрацыйныя лагеры і турмы. Карныя экспедыцыі. Яўрэйскія гета. Беларускі нацыянальны рух, беларускія нацыянальныя арганізацыі ва ўмовах акупацыі. Беларускія калабарацыянісцкія арганізацыі і іх дзейнасць. Беларуская народная самапомач. Беларуская самаахова. Саюз беларускай моладзі. Беларуская цэнтральная рада. Беларуская краевая абарона. Другі ўсебеларускі кангрэс. Адносіны насельніцтва Беларусі да нямецкага акупацыйнага рэжыму. Разгортванне барацьбы супраць нямецкіх войскаў на акупіраванай тэрыторыі Беларусі. Першыя партызанскія атрады і падпольныя антыфашысцкія камітэты і групы. Дзейнасць КП(б)Б ва ўмовах акупацыі. Стварэнне сеткі падпольных партыйных і камсамольскіх органаў і арганізацый. Мінскае падполле. Падпольныя арганізацыі і барацьба з акупантамі ў Магілёве, Віцебску, Оршы, Скідалі, іншых раёнах Беларусі. Антыфашысцкія патрыятычныя арганізацыі ў заходніх абласцях рэспублікі. Супраціўленне ў гета. Уплыў ваенных падзей на ваенна-палітычнае становішча ў Беларусі. Партызанскія брыгады, іх баявая дзейнасць. Стварэнне і роля Беларускага штаба партызанскага руху (БШПР). Арганізацыйная структура савецкага партызанскага руху. Партызанскія зоны. Рэйды партызанскіх фарміраванняў. "Рэйкавая вайна". Дапамога савецкага тылу і мясцовага насельніцтва партызанам і падпольшчыкам. Узаемаадносіны мірнага насельніцтва і партызан. Асаблівасці антыфашысцкай барацьбы ў Заходняй Беларусі. Армія Краёва ў Беларусі: мэты, тактыка, дзейнасць, узаемаадносіны з савецкімі партызанамі. Вызваленне Беларусі. Пачатак вызвалення тэрыторыі Беларусі ў канцы 1943 г. - пачатку 1944 г. Сумесныя дзеянні партызан і часцей Чырвонай Арміі. Беларуская наступальная аперацыя "Баграціён". Акружэнне і разгром фашысцкіх войскаў пад Віцебскам, Бабруйскам, Мінскам. Вызваленне Мінска, усёй тэрыторыі БССР ад нямецкіх захопнікаў. Значэнне разгрома гітлераўскіх войскаў у Беларусі. Аднаўленчыя мерыпрыемствы на вызваленай тэрыторыі Беларусі ў гады вайны. Дапамога народаў СССР у аднаўленні гаспадаркі Беларусі. Першыя крокі па аднаўленні прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Аднаўленне ўстаноў адукацыі і культуры. Удзел беларускага народа ў разгроме фашысцкай Германіі і Японіі. Беларусы на франтах Вялікай Айчыннай вайны, у еўрапейскім руху Супраціўлення. Эвакуіраваныя жыхары Беларусі ў савецкім тыле. Людскія, матэрыяльныя і культурныя страты Беларусі ў час другой сусветнай вайны.

Раздзел 13. БЕЛАРУСЬ У ПАСЛЯВАЕННЫ ПЕРЫЯД (1945 - 1985 ГГ.

Тэма 13.1 Беларусь у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе

БССР пасля вызвалення ад нямецкай акупацыі. Пяцігадовы план аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР 1946 - 1950 гг. Стварэнне новых галін прамысловасці. Апераджальны рост цяжкай прамысловасці. Адміністрацыйна-бюракратычная сістэма кіравання прадпрыемствамі. Аднаўленне калгасна-саўгаснай сістэмы, МТС. Калектывізацыя ў заходніх раёнах БССР. Аднаўленне дзейнасці партыйных, савецкіх органаў і грамадскіх арганізацый пасля вайны. Падпольныя патрыятычныя арганізацыі беларускай моладзі. Антысавецкая барацьба і бандытызм. Узмацненне адміністрацыйна-каманднай сістэмы, культура асобы Сталіна і ідэалагічнага ўціску. Рэпрэсіі ў пасляваенныя гады. Першыя спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця пасля смерці Сталіна. Выхад БССР на міжнародную арэну. Стварэнне Міністэрства замежных спраў. Пашырэнне паўнамоцтваў рэспублікі ў галіне знешніх зносін. БССР - адна з краін-заснавальніц ААН. Удзел Беларусі ў дзейнасці спецыялізаваных міжнародных устаноў. Дзейнасць прадстаўнікоў БССР у ААН. Умовы развіцця замежных сувязяў. Матэрыяльнае і бытавое становішча насельніцтва Беларусі ў пасляваенныя гады. Аднаўленне ў галіне культуры. Становішча народнай адукацыі пасля вайны. Скарачэнне колькасці беларускіх школ. Аднаўленне сістэмы вышэйшай адукацыі. Аднаўленне навуковых устаноў, дзейнасць Акадэміі навук БССР, развіццё навуковых даследаванняў. Літаратура і мастацтва ў пасляваеннае дзесяцігоддзе. Ідэалагічнае ўмяшанне ў дзейнасць творчай інтэлігенцыі. Вядучая тэматыка ў творчасці мастакоў, літаратараў, кінематаграфістаў Беларусі ў пасляваенныя гады. Рэпертуар тэатраў. Музычная культура. Аднаўленне сеткі культурна-асветніцкіх устаноў. Павелічэнне выпуску газет, часопісаў, кніг.

Тэма 13.2 БССР у 50 - 80-я гг. XX ст.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё. Асноўныя тэндэнцыі эканамічнага развіцця рэспублікі ва ўмовах навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Асаблівасці навукова-тэхнічнага прагрэсу ў Беларусі. Структура прамысловасці. Стварэнне новых галін вытворчасці. Уплыў ваенна-прамысловага комплексу на тэхнічны прагрэс. Пагаршэнне экалагічнай абстаноўкі. Спробы эканамічных рэформ. Тэмпы прамысловай вытворчасці, прычыны іх зніжэння з канца 70-х гадоў. Становішча ў сельскай гаспадарцы рэспублікі. Рэарганізацыя МТС. Ажыццяўленне эканамічнай рэформы ў кіраванні сельскай гаспадаркай. Меліярацыя. Стварэнне сельскагаспадарчых комплексаў. Рост застойных тэндэнцый у сацыяльна-эканамічным развіцці. Грамадска-палітычнае жыццё. Спробы дэмакратызацыі грамадскага жыцця. Рэабілітацыя ахвяр культу асобы. Кампартыя Беларусь Стыль і метады партыйнага кіраўніцтва дзяржаўнай, гаспадарчай і культурнай сферамі жыцця. Саветы, прафсаюзы, маладзёжныя і іншыя арганізацыі. Культурнае

жыццё рэспублікі. Пераход да абавязковай васьмігадовай і ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. Адкрыццё ў рэспубліцы новых навучальных устаноў. Пашырэнне універсітэцкай адукацыі, асноўныя напрамкі навучальных устаноў. Даследаванні ў галюўных дасягненні ў развіцці беларускай літаратуры і мастацтва. Абмежаванасць нацыянальна-культурнага жыцця ў Беларусі. Выцясненне беларускай мовы са сферы адукацыі, навукі і друку. Прычыны духоўнага крызісу грамадства і яго сацыяльна-псіхалагічныя вынікі.

Раздзел 14. БЕЛАРУСЬ СУЧАСНАЯ.

Тэма 14.1 Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі

Неабходнасць кардынальных змен, пошукі шляхоў іх ажыццяўлення. Асаблівасці і цяжкасці ажыццяўлення эканамічных рэформ, перахода да рынкавых адносін. Чарнобыльская катастрофа і яе наступствы для 28 рэспублікі. Развал СССР і стварэнне СНД. Уплыў гэтых працэсаў на эканамічнае і сацыяльнае развіццё Беларусі. Станаўленне розных форм уласнасці і гаспадарання. Цяжкасці і супярэчнасці ў сацыяльна-эканамічным развіцці ў канцы 80-х - пачатку 90-х гадоў. Распрацоўка праграмы перахода да рынкавых адносін. Непаздзяўнасць рэформ. Скарачэнне выпуска прамысловай прадукцыі, пагаршэнне становішча сельскай гаспадаркі. Абвастрэнне эканамічнага крызісу. Заняпад у сацыяльнай сферы. Распрацоўка і прыняцце праграмы неадкладных мер па вываду эканомікі рэспублікі з крызісу пасля абрання А.Р. Лукашэнкі Прэзідэнтам РБ у 1994 годзе. Прыняцце першым Усебеларускім народным сходам (кастрычнік 1996 г.) "Асноўных напрамкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 1996 - 2000 гады". Рэалізацыя распрацаваных мерапрыемстваў, іх вынікі. Пераадоленне крызісных тэндэнцый у эканоміцы ў другой палове 90-х гадоў. Пераход ад спаду да развіцця эканомікі, стабілізацыі эканамічнага росту. Асноўныя тэндэнцыі сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь. Распрацоўка нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага эканамічнага развіцця краіны. Станаўленне беларускай мадэлі сацыяльна-арыентаванай рыначнай эканомікі.

Тэма 14.2 Новыя з'явы ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі

Працэсы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця рэспублікі ў другой палове 80-х гадоў. Узрастанне ролі саветаў, выбары народных дэпутатаў. Заканадаўчая дзейнасць Вярхоўнага Савета БССР. Рэфарміраванне савецкай палітычнай сістэмы. Узнікненне новых палітычных партый і рухаў, грамадскіх арганізацый. Страта КПБ манополіі на ўладу. Рост нацыянальных рухаў. Прыняцце Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР. Жнівеньскі путч 1991 г. і яго уплыў на становішча Беларусі. Наданне Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР статуса канстытуцыйнага закона. Прыняцце новай назвы дзяржавы і яе сімволікі. Белавежскае пагадненне аб дэмансацыі саюзага дагавора і стварэнні Садружнасці Незалежных дзяржаў (СНД). Прыняцце Канстытуцыі

Рэспублікі Беларусь. Станаўленне прэзідэнцкай палітычнай сістэмы. Прэзідэнцкія выбары 1994 года. А.Р. Лукашэнка - першы Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. Рэспубліканскі рэфэрэндум у маі 1995 г. Прыняцце сучаснай дзяржаўнай сімволікі. Пытанні рэспубліканскага рэфэрэндума ў лістападзе 1996 г. Прыняцце новай рэдакцыі Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Рэспубліка Беларусь - унітарная дэмакратычная сацыяльная прававая дзяржава. Прэзідэнцкія выбары 2001 г. Перадвыбарная праграма А.Р. Лукашэнкі і яго перамога на выбарах. Пытанні і вынікі рэспубліканскага Рэфэрэндума 2004 года.

Тэма 14.3 Беларусь на міжнароднай арэне

Пачатак новага этапа ў знешнепалітычнай і міжнароднай дзейнасці Беларусі пасля набыцця ёй дзяржаўнага суверэнітэту. Прызнанне замежнымі краінамі незалежнасці Рэспублікі Беларусь, пашырэнне яе палітычных, эканамічных і культурных сувязей. Актывізацыя ўдзелу Беларусі ў дзейнасці ААН і міжнародных арганізацыях. Пераход да статуса без'ядзернай дзяржавы, далучэнне да дагавору аб нераспаўсюджванні ядзернай зброі. Выступленні Прэзідэнта РБ А.Р. Лукашэнкі на сесіях Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных нацый у 1995 і 2005 гг. Шматвектарнасць знешнепалітычнага курса Беларусі. Курс на паглыбленне штэграцыйных працэсаў з Расіяй і ў рамках СНД. Развіццё інтэграцыйных працэсаў паміж Беларуссю і Расіяй. Падпісанне Дагавора аб стварэнні Саюзнай дзяржавы. Утварэнне адзінай эканамічнай прасторы Беларусі, Расіі, Украіны і Казахстана. Праблемы ўзаемаадносін Беларусі з краінамі Захада. Развіццё міжнароднага эканамічнага супрацоўніцтва. Выкарыстанне геапалітычнага становішча, эканамічнага і навуковага патэнцыялу Беларусі ў міжнародных эканамічных сувязях. Месца Рэспублікі Беларусь у інтэграцыйных працэсах на постсавецкай і еўразійскай прасторы ва ўмовах глабалізацыі і карыстання міжнароднага тэрарызму. Рэспубліка Беларусь - раўнапраўны член сусветнай супольнасці.

Тэма 14.4 Культура сучаснай Беларусі

Духоўнае і культурнае жыццё беларускага народа на мяжы XX - XIX стст. Нацыянальна-культурнае адраджэнне. Далейшае фарміраванне беларускай нацыянальнай ідэі. Месца рэлігіі ў духоўным адраджэнні: узаемаадносіны дзяржавы і царквы. Роля навукі ў інфармацыйным грамадстве. Першы з'езд вучоных Рэспублікі Беларусь. Мадэрнізацыя нацыянальнай сістэмы адукацыі. Асэнсаванне гістарычнага мінулага і сучаснасці ў творах літаратуры і мастацтва. Сучасныя праблемы беларускага нацыянальна-культурнага адраджэння.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная

Дакументы і матэрыялы

1. Беларусізацыя. 1920-я гады: дакументы і матэрыялы. - Мінск, 2001.
2. Беларускія летапісы і хронікі. - Мінск, 1997.
3. Беларусія в эпоху феодалізма: сб. дакументаў і матэрыялаў: в 4 т. - 1959-1979.
4. Беларусія в эпоху капіталізма: сб. дакументаў і матэрыялаў: в 4 т. - Мінск, 1983; 1990.
5. Вішнеўскі, А. Ф. Псторыя дзяржавы і права Беларусі ў дакументах і матэрыялах / А. Ф. Вішнеўскі, Я. А. Юхо. - Мінск, 2003.
6. Всенародное партызанскае дзвіжэнне в Беларусі в гады Вялікай Айчужнай вайны. Дакументы і матэрыялы: в 3 т. - Мінск, 1967-1982.
7. Псторыя Беларусі канца XVIII - пачатку XX ст. у дакументах і матэрыялах: хрэстаматыя. - Вільня, 2007.
8. Дэкларацыя Вярхоўнага Савета БССР "Аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі". 27 ліпеня 1990 г. - Мінск, 1990.
9. Знешняя палітыка Беларусі: зб. дакументаў і матэрыялаў: у 7 т. - Мінск, 1997-2004.
10. Історыя Беларусі в дакументах і матэрыялах. - Мінск, 2000.
11. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. - Мінск, 2007.
12. Лукашэнка, А. Г. Едінства Беларусі, асвятленое історыяй і ўстремлёнае в будучае / А. Г. Лукашэнка. - Мінск, 1999.
13. Лукашэнка, А. Г. Історыічны выбар Беларусі: лекцыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь в Беларускім дзяржаўным універсітэце, Мінск, 14 марта 2003 г. / А. Г. Лукашэнка. - Мінск, 2003.
14. Мартынюк, А. В. Сярэдневяковая Русь в текстах і дакументах / А. В. Мартынюк. - Мінск, 2005.
15. Праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2006-2010 гады. - Мінск, 2006.
16. Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г.: Тэкст. Даведнік. Каментарыі. - Мінск, 1989.
17. Унія в дакументах: зборнік. - Мінск, 1997.
18. Хрэстаматыя по історыі Беларусі. С древнейшых времён до 1917 г. - Мінск, 1977.
19. Падручнікі і вучэбныя дапаможнікі, курсы лекцый.
20. Бригадин, П. И. Історыя Беларусі в кантэксце еўрапейскай історыі: курс лекцый / П. И. Бригадин. - Мінск, 2007.
21. Вялікая Айчужная вайна савецкага народа (в кантэксце Другой сусветнай вайны): учеб. пособие / под ред. А. А. Ковалені, Н. С. Сташкевіча. - Мінск, 2006.

22. Вернигоров, В. И. Политические партии России и Беларуси: страницы истории: пособие для студентов вузов / В. И. Вернигоров. - Минск, 2006.
23. Вішнеўскі, А. Ф. Гісторыя дзяржавы і права Беларусі: вучэб. дапам. / А.Ф. Вішнеўскі. - Мінск, 2003.
24. Гісторыя Беларусі: у 2 ч. / пад рэд. Я. К. Новіка, Г. С. Марцуля. - Мінск, 2007.
25. Гісторыя Беларусі: у 2 ч.: курс лекцый. - Мінск, 2000; 2002.
26. Псторыя Беларусі перыяду капіталізму / пад рэд. А. П. Жытко. - Мінск, 2005.-Ч. 1.
27. Псторыя Беларусь 3 1795 г. да вясны 1917 г.: вучэб. дапам. / рэдкал.: І.П. Крэнь, І.І. Коўкель. - Мінск, 2001.
28. Псторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі: дапаможнік /пад рэд. Л. В. Лойкі. - Мінск, 2005.
29. Псторыя Беларусі ў кантэксце сусветных цывілізацый / пад рэд. В. І.Галубовіча, Ю. М. Бохана. - Мінск, 2007.
30. Гісторыя Беларусі у кантэксце сусветных цывілізацый: вучэб. дапам.: у 2 ч. / пад рэд. А. А. Кавалені, В. Ф. Касовіча. - Мінск, 2005.
31. Псторыя Беларусі (у кантэксце сусветных цывілізацый): вучэб.-метаад. комплекс / аўт.-склад.: В. П. Вірская [і інш.]. - Мінск, 2005.
32. Гісторыя Беларусі: вучэб.-метаад. комплекс / склад.: Д. С. Самахвалаў [і інш.]. - Мінск, 2006.
33. Дзмітрачкоў, П. Ф. Беларусь у сярэднявекавы перыяд (V – першая палова XIII ст.): вучэб.-метаад. дапам. / П. Ф. Дзмітрачкоў. - Магілёў, 2007.
34. Дзмітрачкоў, П. Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII - першая палова XVII ст.) / П. Ф. Дзітрачкоў. - Магілёў, 2003.
35. История Беларуси: учеб.-информац. пособие / под ред. А. Г. Кохановского, О. А. Яновского. -Минск, 2001.
36. История политических партий: материалы для самостоят. работы студентов / под ред. В. К. Коршука, И. Ф. Романовского. - Минск, 2002.
37. История Беларуси: учеб. пособие: в 2 ч. / под ред. Я. И. Трещенка. - Могилёв, 2005.-
38. Каваленя, А. А. Беларусь напярэдадні і ў гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў: дапаможнік / А. А. Каваленя, І. А. Саракавік. -Мінск, 2008.
39. Ковкель, И. И. История Беларуси с древнейших времён до нашего времени /И.И. Ковкель, Э. С. Ярмусик. - Минск, 2006.
40. Котов, А. И. История Беларуси и мировые цивилизации / А. И. Котов. - Минск, 2006.
41. Методологические проблемы истории: учеб. пособие / под общ. ред. В.Н. Сидорцова. - Минск, 2006.
42. Парашкоў, С. А. Псторыя культуры Беларусі: вучэб. дапам. / С. А.Парашкоў. - Магілёў, 2001.
43. Пілецкі, В.А. Гісторыя эканомікі Беларусі (ад старажытных часоў да пачатку XXI ст.): вучэбна-метадычны дапаможнік / В.А. Пілецкі. - Мінск, 2007.

44. Саракавік, І. А. Псторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі /І.А.Саракавік. - Мінск, 2006.
45. Снапкоўскі, У. Е. - Гісторыя знешняй палітыкі Беларусі: вучэб. дапам.: у 2 ч. / У. Е. Снапкоўскі. - Мінск, 2004.
46. Трещенок, Я. И. История Беларуси: учеб. пособие: в 2 ч. / Я. И.Трещенок. - Могилёв, 2004. - Ч. 1: Досоветский период.
47. Чигринов, П. Г. Очерки истории Беларуси: учеб. пособие / П. Г.Чигринов. - Минск, 2007.
48. Эканамічная гісторыя Беларусі: вучэб. дапам. / пад рэд. В. І.Галубовіча. - Мінск, 1999.

Дадатковая

49. Абезгауз, З.Е. Развитие промышленности и формирование пролетариата Белоруссии во II половине XIX в. / З.Е. Абезгауз. - Мінск, 1971.
50. Адамушка, У. І. Палітычныя рэпрэсіі 20-50-х гадоў на Беларусі / У. І. Адамушка. - Мінск, 1994.
51. Алексеев, Л. В. Полоцкая земля в IX-XIII вв. / Л. В. Алексеев. - М., 1966.
52. Архітэктура Беларусі: Энцыкл.даведнік. - Мінск, 1993.
53. Археалогія Беларусі: У 4 т. - Мінск, 1997. - Т. 1.;1999. - Т. 2.; 2000. - Т.3.;2001.-Т. 4.
54. Асвета і педагагічная думка ў Беларусі: са старажытных часоў да 1917г.- Мінск, 1985.
55. Асветнікі зямлі Беларускай. X - пачатак XX ст.: энцыклапед. даведнік. - Мінск, 2006.
56. Бардах, Ю. Штудыі з гісторыі Вялікага княства Літоўскага /Ю. Бардах. - Мінск, 2002.
57. Беларусь на мяжы тысячагоддзяў. - Мінск, 2000.
58. Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне, 1941-1945: энцыклапедыя. - Мінск,1990.
59. Беларусь в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. / А. А.Коваленя, А. М. Литвин, В. И. Кузьменко. - Минск, 2005.
60. Беларусы. - Мінск, 2001. - Т. 4: Вытокі і этнічнае развіццё.
61. Белоруссия и Литва. Исторические судьбы северо-западного края. -Минск, 2004.
62. Біч, М. В. Беларускае адраджэнне ў XIX - пачатку XX ст. / М. В. Біч. - Мінск, 1993.
63. Верашчагіна, А. Гісторыя канфесій у Беларусі: мінулае і сучаснасць / А.Верашчагіна, А. Гурко. - Мінск, 2000.
64. Всенародная борьба в Белоруссии против немецко-фашистских захватчиков в годы Великой Отечественной войны: в 3 т. - Минск, 1983-1985.
65. Всеобщая история России с древнейших времён до конца XVIII в. / под ред. О. А. Яновского. - М., 2008.

66. Вялікае княства Літоўскае. Энцыклапедыя: у 2 т. - Мінск, 2005; 2006.
67. Гістарычны шлях беларускай нацыі і дзяржавы. - Мінск, 2001.
68. Гісторыя Беларусі: у 6 т. / рэдкал.: М. Касцюк (гал. рэд.) [і інш.]. - Мінск, 2000-2006. - Т. 1: Старажытная Беларусь: ад першапачатковага засялення да сярэдзіны XIII ст.; Т. 3: Беларусь у часы Рэчы Паспалітай (XVII - XVIII стст.); Т. 4: Беларусь у складзе Расійскай імперыі (канец XVIII - пачатак XX ст.); Т. 5: Беларусь у 1917-1945 гг.
69. Гісторыя сялянства Беларусі: у 3 т. - Мінск, 1997. - Т. 1.; 2002. - Т. 2.
70. Голенченко, Г. Я. Идеиные и культурные связи восточнославянских народов в XVI - середине XVII в. / Г. Я. Голенченко. - Минск, 1989.
71. Греков, И. Б. Восточная Европа и упадок Золотой Орды / И. Б. Греков. - М., 1975.
72. Грицкевич, А.П. Частновладельческие города Белоруссии в XVI- XVIII вв.: Социально-экономическое исследование городов / А.П. Грицкевич. - Минск, 1975.
73. Дзмітрачкоў, П. Ф. Старажытная гісторыя Беларусі / П. Ф. Дзмітрачкоў. - Магілёў, 1999.
74. Довнар-Запольский, М. В. История Белоруссии / М. В. Довнар-Запольский. - Минск, 2003.
75. Ермаловіч, М. І. Старажытная Беларусь: полацкі і новагародскі перыяды / М. І. Ермаловіч. - Мінск, 2001.
76. Ермаловіч, М. І. Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае / М. І. Ермаловіч. - Мінск, 2003.
77. Живописная Россия: Литовское и Белорусское Полесье. - Минск, 1993.
78. Жытко, А.П. Дваранства Беларусі перыяду капіталізму / А.П. Жытко. - Мінск, 2003.
79. Забаўскі, М.М. Дзяржаўная дума ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі (1907-1917 гг.). / М.М. Забаўскі. - Мінск, 1999.
80. Зайончковский, П.А. Проведение в жизнь крестьянской реформы 1861 г./ П.А. Зайончковский. - М., 1958.
81. Загорюльский, Э. М. Древняя история Белоруссии: очерки этнической истории и материальной культуры (до IX в.) / Э. М. Загорюльский. - Минск, 1977.
82. Загарульскі, Э. М. Заходняя Русь. IX-XIII стст. / Э. М. Загарульскі. - Мінск, 1998.
83. Запруднік, Я. Беларусь на гістарычных скрыжаваннях / Я. Запруднік. - Мінск, 1996.
84. Ігнатоўскі, У. М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі / У. М. Ігнатоўскі. - Мінск, 1991.
85. Иллюстрированная хронология истории Беларуси. - Минск, 1998.
86. Імя тваё Бялая Русь. - Мінск, 1991.
87. Игнатенко, И. М. Революция в историческом процессе. Очерки. / И. М. Игнатенко. - Минск, 1997.
88. История Белорусской ССР. - Минск, 1977.
89. История Европы. Научное редактирование и предисловие к русскому

- изданию В.С. Кошелёва. - Минск; М., 1996.
90. История Беларуси: словарь-справочник / под ред. С. Ф. Дубенецкого. - Минск, 2000.
  91. Казлоў, Л. Р. Беларусь на сямі рубяжах / Л. Р. Казлоў, А. К. Цітоў. -Мінск, 1993.
  92. Канфесіі на Беларусі (канец XVIII - XX ст.). - Мінск, 1998.
  93. Карскі, Я. Беларусы / Я. Карскі. - Мінск, 2001.
  94. Касцюк, М. Бальшавіцкая сістэма ўлады на Беларусі / М. Касцюк. -Мінск, 2000.
  95. Козловский, П.Г. Крестьяне Белоруссии во второй половине XVII - XVIII в. / П.Г. Козловский. - Мінск, 1969.
  96. Козловский, П.Г. Землевладение и землепользование в Белоруссии в конце XVIII - первой половине XIX в. / П.Г. Козловский. - Минск, 1982.
  97. Копыцкий, З.Ю. Социально-политическое развитие городов Белоруссии в XVI - первой половине XVIII вв. / З.Ю. Копыцкий. - Минск, 1975.
  98. Коробушкина, Т.М. Землевладение на территории Белоруссии в X - XIII вв. / Т.М. Коробушкина. - Минск, 1979.
  99. Краўцэвіч, А. К. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага / А. К. Краўцэвіч. -Мінск, 1998.
  100. Крушалевиц, В. А. История Беларуси: становление национальной державности (1917-1922 гг.) / В. А. Крушалевиц. - Минск, 2003.
  101. Ладысеў, У. Ф. Паміж У сходам і Захадам: станаўленне дзяржаўнасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Беларусі (1917-1939 гг.) / У. Ф. Ладысеў, П. І. Бригадзін. - Мінск, 2003.
  102. Лазука, Б.А. Псторыя беларускага мастацтва У 2 т. - Мінск. Т. I. 2007.
  103. Ластоўскі, В. Ю. Кароткая псторыя Беларусі / В. Ю. Ластоўскі. - Мінск, 1992.
  104. Липинский, Л.П. Столыпинская аграрная реформа в Белоруссии / Л.П. Липинский. - Минск, 1978.
  105. Лойка, П.А. Прыватнаўласніцкія сяляне Беларусі: Эвалюцыя феадальнай рэнты ў другой палове XVI- XVIII ст. / П.А. Лойка. - Мінск, 1991.
  106. Лыч, Л. Псторыя культуры Беларусі / Л. Лыч, У. Навіцкі. - Мінск, 1997.
  107. Люты, А.М. Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў другой палове XVIII - першай палове XIX ст. / А.М. Люты. - Мінск, 2004.
  108. Марцуль, Г. С. Псторыя Беларусі: насельніцтва, фарміраванне і вызначэнне этнічных і дзяржаўна-адміністрацыйных межаў, беларускае замежжа / Г. С. Марцуль, М. С. Сташкевіч. - Мінск, 1997.
  109. Мелешко, В.И. Классовая борьба в белорусской деревне во второй половине XVII - XVIII в. / В.И. Мелешко. - Минск, 1982.
  110. Мірановіч, Я. Найноўшая гісторыя Беларусі / Я. Мірановіч. - СПб., 2003.
  111. Мяснікоў, А. Сто асоб беларускай гісторыі / А. Мяснікоў. - Мінск, 2008.
  112. Нарысы гісторыі Беларусі: у 2 ч. / пад рэд. М. П. Касцюка. - Мінск, 1994-1995.
  113. Основы идеологии белорусского государства: учеб. пособие / под общ.ред. Г. А. Василевича, Я. С. Яскевич. - Минск, 2004.

114. Очерки истории науки и культуры Беларуси. IX-XX вв. - Минск, 1996.
115. Падокшын, С. А. Беларуская думка ў кантэксце гісторыі і культуры / С.А. Падокшын. - Мінск, 2003.
116. Памяць: гісторыка-дакументальныя хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі - Мінск, 1985-2004.
117. Панютіч, В.П. Историография аграрной истории Беларуси 1861 - 1917 гг.: монография / В.П. Панютіч. - Минск, 2005.
118. Пашута, В. Т. Древнерусское наследие и исторические судьбы восточных славян / В. Т. Пашута, Б. Н. Флоря, А. Л. Хорошкевич. - М., 1982.
119. Петриков П.Т. Очерки новейшей историографии Беларуси (1990-е - начало 2000-х годов) / П.Т. Петриков. - Минск, 2007.
120. Пилипенко, М. Ф. Возникновение Белоруссии: новая концепция / М. Ф. Пилипенко. - Минск, 1991.
121. Пичета, В. И. История белорусского народа / В. И. Пичета. - Минск, 2003.
122. Пічэта, У. І. Гісторыя Беларусі / У. І. Пічэта. - Мінск, 2005.
123. Равяка, К. А. Антычная спадчына на Беларусі / К. А. Равяка. - Мінск, 1998.
124. Рэлігія і царква на Беларусі: энцыклапед. даведнік. - Мінск, 2001.
125. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі / А. Ф. Самусік. - Мінск, 2004.
126. Сарокін, А. М. На ростанях айчынай гісторыі. Беларуская веска: ад Дэкрэта да Кодэкса аб зямлі (1917-1990-я гг.) / А. М. Сарокін. - Мінск, 1999.
127. Сагановіч, Г. Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII стагоддзя / Г. Сагановіч. - Мінск, 2001.
128. Самбук, СМ. Политика царизма в Белоруссии во второй половине XIX в. / СМ. Самбук. - Минск, 1980.
129. Сачанка, Б. Беларуская эміграцыя / Б. Сачанка. - Мінск, 1991.
130. Седов, В. В. Славяне в древности: в 2 т. / В. В. Седов. - М., 1994.
131. Славутыя імёны Бацькаўшчыны. - Мінск, 2000; 2003. - Вып. 1-2.
132. Смалянчук, А. Ф. Паміж краёвасцю і нацыянальнай ідэяй. Польскі рух на беларускіх і літоўскіх землях. 1861 - люты 1917 г. / А.Ф. Смалянчук. - СПб., 2003.
133. Спиридонов, М.Ф. Закрепощение крестьянства Белоруссии (XV – XVI вв.) / М.Ф. Спиридонов. - Минск, 1993.
134. Страницы истории Компартии Белоруссии. Суждения, аргументы, факты. - Минск, 1990.
135. Ткачоў, М. А. Замкі і людзі / М. А. Ткачоў. - Мінск, 1991.
136. Тойнби, А. Дж. Постигание истории / А. Дж. Тойнби. - М., 1991.
137. Туронак, Ю. Б. Мадэрная гісторыя Беларусі / Ю. Б. Туронак. - Вільня, 2006.
138. Турук, Ф. Ф. Белорусское движение: очерки истории национального и революционного движения белорусов / Ф. Ф. Турук. - Минск, 1993.
139. Францыск Скарына і яго час. Энцыклапедычны даведнік. - Мінск, 1988.
140. Фроянов, И. Я. Киевская Русь: очерки социально-политической истории / И. Я. Фроянов.-Л., 1980.

141. Ходзін, С. М. Псторыя культуры Беларусі ў 1920-1930-я гг. / С. М.Ходзін.- Мінск, 2001.
142. Цьвікевіч, А. "Западно-русизм". Нарысы з гісторыі грамадскай мыслі на Беларусі ў XIX в. / А. Цьвікевіч. - Мінск, 1993.
144. Шалькевіч, В. Ф. Псторыя палітычнай і прававой думкі Беларусі / В. Ф.Шалькевіч. - Мінск, 2002.
145. Ширяев, Е. Е. Беларусь: Русь Белая, Русь Чёрная и Литва в картах / Е. Е.Ширяев. - Минск, 1991.
146. Шшихов,, Г. В. Города Белоруссии по летописям и рукописям (IXXIII вв.) / Г. В'. Штыхов. - Минск, 1975.
147. Шыбека, З. Нарыс гісторыі Беларусі (1795-2002) / З. Шыбека. - Мінск,2003.
148. Цітоў, А. Геральдыка беларускіх местаў / А. Цітоў. - Мінск, 1998.
149. Цяплова, В. А. Псторыя Беларусі XIX ст. / В. А. Цяплова, А. Г. Каханойскі, І. Л. Грыбко. - Мінск, 2004.
150. Чарняўскі, М. М. Ілюстраваная псторыя старадаўняй Беларусі: першабытны перыяд / М. М. Чарняўскі. - Мінск, 2003.
151. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. - Мінск, 1993-2003.
152. Этнаграфія Беларусі. Энцыклапедыя. -Мінск, 1989.
153. Юхо, Я. А. Псторыя дзяржавы і права Беларусі: у 2 ч. / Я. А. Юхо. -Мінск, 2000; 2003.
154. Яковец, А. История цивилизаций / А. Яковец. - М., 1995.
155. Ясперс, К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс. - М., 1994.

ПЕРАЛІК СЕМІНАРСКІХ ЗАНЯТКАЎ

Раздзел 2. Першабытнае грамадства на тэрыторыі Беларусі (100 тыс. гадоў да н.э. -V ст. н.э.).

Старажытны чалавек на тэрыторыі Беларусі

1. Насельніцтва Беларусі ў жалезным веку..
2. Сацыяльна-эканамічнае развіццё плямёнаў эпохі жалеза.
3. Змены ў гаспадарцы, матэрыяльнай і духоўнай культуры.

Культура, быт і звычаі старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі.

1. Вера балтаў і ранніх славян у існаванне шматлікіх багоў.
2. Сонечны культ і культ агню.
3. Ушанаванне продкаў, пахавальныя рытуалы, памінкі.
4. Музычныя інструменты, мастацкія вырабы і ўпрыгожванні.
5. Характар і традыцыі выяўленчага мастацтва Беларусі ў старажытнасці.

Раздзел 3. Беларусь у VI - сярэдзіне XIII ст.

Балты і славяне ў VI - XIII стст.

1. "Вялікае перасяленне" народаў у Еўропе і насельніцтва Беларусі.
2. Змешанае пражыванне славян з балтамі.

3. Ваенная дэмакратыя і зародкі дзяржаўнасці ў славян.

Узнікненне класавага шматукладнага грамадства ў IX - першай палове XIII ст.

1. Шматукладнае грамадства. Зараджэнне феадалізму.
2. Сельская гаспадарка.
3. Узнікненне гарадоў .Рамяство. Гандаль.
4. Сацыяльная дыферэнцыяцыя насельніцтва.

Полацкае княства ў X - першай палове XIII ст.

1. Узаемаадносіны Полацка з Кіевам і Ноўгарадам.
2. Грамадска-палітычны лад у Полацкай зямлі-княстве.
3. Гарады Полацкай зямлі.
4. Феадальная раздробленасць. Распад Полацкай зямлі на ўдзельныя княствы

Княствы і гарады на тэрыторыі паўднёвай Беларусі, Пасожжа і Верхняга Панямоння.

1. Тураўскае княства.
2. Беларускія княствы і гарады ў Верхнім Панямонні.
3. Перадумовы ўтварэння беларуска-літоўскай дзяржавы.
4. Міндоўг і яго барацьба з галіцка-валынскім княствам за валоданне Верхнім Панямоннем.

Рэлігія і культура беларускіх зямель у IX -першай палове XIII ст.

Занятак 1.

1. Язычаскія вераванні.
2. Прыняцце і распаўсюджванне хрысціянства. Дваяверства.
3. Рэлігійна-асветніцкія дзеячы Беларусі.
4. Значэнне прыняцця хрысціянства.

Занятак 2.

1. Пісьменства. Літаратура.
2. Вусная народная творчасць.
3. Архітэктурныя школы.
4. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва.
5. Развіццё перадумоў фарміравання беларускай народнасці

Радзел 4. Вялікае княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае ў XIII - XV стст.

Унутрыпалітычнае становішча ў другой палове XIII - XV ст.

1. Палітыка вялікіх князёў Віценья, Гедыміна, Альгерда.
2. Дынастычная барацьба ў 70—90-я гады XIV ст.
3. Крэўская унія. Гарадзельскі прывілей 1413 г.
4. Абмежаванне вялікакняжацкай улады ў другой палове XV ст.

Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага.

1. Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Маскоўскай дзяржавай,Польшчай, Крымам і Ордэнам.
2. Уніі Вялікага княства Літоўскага з Польшчай.
3. Грунвальдская бітва і яе значэнне.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі.

1. Сельская гаспадарка і асаблівасці яе развіцця.

2. Гарады і мястэчкі. Магдэбургскае права.
3. Унутраны гандаль і знешнеэканамічныя сувязі.
4. Фарміраванне феадальнага грамадства ў ВКЛ

Фарміраванне беларускай народнасці. Культура Беларусі другой паловы XIII-XV ст.

Занятак 1.

1. Складванне этнічнай тэрыторыі беларусаў.
2. Утварэнне сацыяльна-эканамічнай супольнасці.
3. Народная самасвядомасць. Народнасць і рэлігія.
4. Узнікненне і станаўленне беларускай мовы

Занятак 2.

1. Народная творчасць.
2. Літаратура Рукапісных кнігі.
3. Беларускія летапісы.
4. Выяўленчае мастацтва. Архітэктура

Раздзел 5. Беларускія землі ў XVI -першай палове XVII ст.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё. Афармленне фальваркава-паншчыннай сістэмы.

1. Стан сельскай гаспадаркі. Станаўленне фальварка-паншчыннай сістэмыгаспадарання.
2. Аграрная рэформа 1557 г. і яе сутнасць.
3. Пачатак юрыдычнага афармлення прыгоннага права
4. Стан гарадоў і эвалюцыя гарадскога жыцця.

Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага.

1. Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Ордэнам і Польшчаю.
2. Лівонская вайна і яе вынікі.
3. Інтэрвенцыя Рэчы Паспалітай у Маскоўску дзяржаву.
4. Барацьба за Смаленск у 30-я гг. XVII ст.

Унутрыпалітычнае становішча. Усталяванне шляхецкай дэмакратыі.

1. Статуты 1529, 1566 і 1588 гг.
2. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная і судовая рэформы.

Культура Беларусі ў XVI - першай палове XVII ст.

Занятак 1.

1. Спецыфічныя рысы беларускага Рэнэсансу.
2. Рэфармацыйнае кнігадрукаванне.
3. Беларускія-літоўскія летапісы, гісторыка-мемуарная і палітычная літаратура.
4. Грамадска-палітычная думка.
5. Школьная адукацыя

Занятак 2.

1. Жывапіс. Скульптура.
2. Мураванае дойлідства.
3. Музыка. Тэатр.

Раздзел 6. Войны і сацыяльна-палітычныя канфлікты другой паловы XVII - XVIII ст. Сацыяльна-эканамічны, палітычны і культурны заняпад Беларусі.

Войны сярэдзіны XVII ст. Казацка-сялянская вайна 1648-1651 гг. у Беларусі

1. Паўстанне ва Украіне і разгортванне казацка-сялянскай вайны у Беларусі
2. Баявыя дзеянні казацка-сялянскіх атрадаў супраць шляхецкага апалчэння
3. Вынікі антыфеадальнай барацьбы для Беларусі

Вайна Расіі з Рэччу Паспалітай 1654-1667 гг.

1. Ваенныя дзеянні падчас вайны Расіі з Рэччу Паспалітай у 1654-1667 гг.
2. Палітыка царызму. Народны рух у другой палове 50 - пачатку 60-х гг. XVII ст.
3. Вызваленне тэрыторый Беларусі. Вынікі вайны.

Эканамічны заняпад Беларусі ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст. Стан сельскай гаспадаркі.

1. Стан сельскай гаспадаркі пасля войнаў сярэдзіны XVII - пачатку XVIII ст.
2. Рост магнацкага землеўладання
3. Катэгорыі сялян і іх становішча.

Становішча гарадоў і мястэчак ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст.

1. Колькасць і структура гарадскіх паселішчаў і гарадскога насельніцтва.
2. Рамесная вытворчасць і гарадскі гандаль. Гандлёвыя сувязі.
3. Сацыяльная барацьба гараджан Беларусі

Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў другой палове XVIII ст. Сельская гаспадарка

1. Сацыяльна-эканамічныя і палітычныя ўмовы развіцця сельскай гаспадаркі.
2. Фальваркава-паншчыннай сістэма гаспадарання.
3. Вотчынная мануфактура і яе роля ў эканоміцы.
4. Сялянская гаспадарка і становішча сялян.

Гарады і мястэчкі ў другой палове XVIII ст.

1. Рост беларускіх гарадоў і іх насельніцтва. Мястэчкі.
2. Развіццё гарадскога рамяства і мануфактурнай прамысловасці.

Палітычны крызіс Рэчы Паспалітай. Далучэнне Беларусі да Расійскай імперыі.

1. Паслабленне каралеўскай улады і ўзмацненне феадальнай анархіі.
2. Недзеяздольнасць сойма.
3. Роля павятовых і ваяводскіх сеймікаў.

Першы падзел Рэчы Паспалітай

1. Умяшанне суседніх дзяржаў у ўнутраныя справы Рэчы Паспалітай.
2. «Дысідэнцкае» пытанне.
3. Торунская, Слуцкая, Барская канфедэрацыі.
4. Першы падзел Рэчы Паспалітай.

Сацыяльна-эканамічныя рэформы апошняй чвэрці XVIII ст. у Рэчы Паспалітай.

1. Чатырохгадовы сойм.
2. Канстытуцыя 3 мая 1791 г. і яе значэнне.
3. Таргавіцкая канфедэрацыя і ліквідацыя рэформаў і канстытуцыі 1791 г.

4. Другі падзел Рэчы Паспалітай

Паўстанне пад кіраўніцтвам Т.Касцюшкі і Трэці падзел Рэчы Паспалітай.

1. Паўстанне 1794 г. пад кіраўніцтвам Т.Касцюшкі.
2. Ход паўстання ў Беларусі.
3. Трэці падзел Рэчы Паспалітай. Ліквідацыя Рэчы Паспалітай

Культура Беларусі ў другой палове XVII - XVIII ст.

Гістарычныя ўмовы культурнага развіцця беларускага народа.

1. Узмацненне каталіцкай рэакцыі.
2. Грамадска-палітычная думка. Літаратура
3. Стан асветы і спроба яе рэфарміравання.

Мастацтва Беларусі другой паловы XVII - XVIII ст.

1. Музыка і тэатр.
2. Архітэктура
3. Выяўленчае мастацтва.
4. Дэкаратыўнае мастацтва.

Раздзел 7. Крызіс прыгонніцкай сістэмы (канец 18 – першая палова 19 ст.)

Палітыка царызму на тэрыторыі Беларусі ў канцы 18 – пачатку 19 ст.

1. Тэрытарыяльна-адміністрацыйнае ўладкаванне беларускіх зямель.
2. Сацыяльная і нацыянальна-рэлігійная палітыка царызма.

Вайна 1812 г. на тэрыторыі Беларусі.

1. Пачатак вайны і ваенныя дзеянні на тэрыторыі Беларусі летам 1812 г. Палітыка французскіх улад.
2. Адносіны насельніцтва да вайны і яго удзел у баявых дзеяннях.
3. Ваенныя дзеянні восенню 1812 г. і выгнанне французаў. Вынікі вайны для Беларусі.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў канцы 18 – першай палове 19 ст.

Занятак 1.

1. Сельская гаспадарка. Разлажэнне феадальна-прыгонніцкага ладу і фарміраванне капіталістычных адносін.
2. Крызіс паншчыннай гаспадаркі. Рэформы П.Кісялева.

Занятак 2.

1. Прамысловасць. Структура і формы яе арганізацыі. Пачатак прамысловага перавароту.
2. Ўляхі зносін і гандль ў Беларусі.
3. Узрастанне ролі гарадоў і мястэчак. Гарадское самакіраванне.

Грамадска-палітычны рух. Паўстанне 1830-1831 гг.

1. Тайныя таварыствы на Беларусі і іх дзейнасць.
2. Дзелабрысцкі рух і Беларусь.
  1. Паўстанне 1830-1831 гг.
  2. Грамадска-палітычны рух у 30-50-я гады.

Змена палітыкі самадзяржаў ў Беларусі.

1. “Польскае” пытанне ва ўрадавай палітыцы і курс на русіфікацыю Беларусі. “Разбор шляхты”.
2. Канфесіянальная палітыка ў Беларусі. Полацкі царкоўны Сабор.
3. Дзейнасць камітэта па справах заходніх губерняў і ўвядзенне расійскага заканадаўства.

Асвета і культура Беларусі ў канцы 18 – першай палове 19 ст.

1. Літаратура.
2. Музыка і тэатр.
3. Выяўленчае мастацтва.
4. Архітэктура і горадабудаўніцтва.

Раздзел 8. Станаўленне буржуазнага грамадства ў Беларусі. Фарміраванне беларускай нацыі (1861 - 1900 гг.).

Буржуазныя рэформы і асаблівасці іх правядзення ў Беларусі. Стан гаспадаркі ў другой палове 19 ст.

Занятак 1.

1. Гістарыяграфія пытання.
2. Адмена прыгоннага права. Рэалізацыя “Палажэнняў” 19 лютага 1861 г. і асаблівасці правядзення рэформы ў Беларусі.
3. Рэформа аграрных адносін дзяржаўных сялян.
4. Рэформы дзяржаўных інстытутаў і мясцовага кіравання (ваенная, земская, гарадская, судовая, школьная, цэнзурная).

Занятак 2.

1. Развіццё сельскай гаспадаркі Беларусі. Аграрны крызіс 80-х гадоў і яго ўплаў на спецыялізацыю сельскай гаспадаркі.
2. Спецыялізацыя прамысловасці і яе галіновая структура. Прамысловае развіццё гарадоў і мястэчак.
3. Развіццё шляхоў зносін і транспарту.
4. Фарміраванне фінансава-крэдытнай сістэмы і развіццё гандлю.

Вызваленчая барацьба на беларускіх землях у другой палове 19 ст.

Занятак 1.

1. Гістарыяграфія пытання.
2. Ход паўстання 1863-1864 гг. Тактыка “белых”.
3. Падаўленне паўстання, прычыны паражэння і яго значэнне.

Занятак 2.

1. Сялянскі і рабочы рух у 60-90-х гг.
2. Народніцкія гурткі ў Беларусі, асаблівасці народніцтва 80-90-х гадоў.
3. . Першыя сацыял-дэмакратычныя гурткі ў Беларусі і эвалюцыя рабочага руху.

Фарміраванне беларускай нацыі. Культура Беларусі ў 60-90-я гады 19 ст

Занятак 1.

1. Гістарыяграфія пытання.
2. Этнічная тэрыторыя беларусаў, нацыянальны склад насельніцтва.
3. Фарміраванне і нацыянальны склад пралетарыяту і буржуазіі.
4. Фарміраванне агульных нацыянальных прыкмет, этнічнай і нацыянальнай

самасвядомасці.

Занятак 2.

1. Развіццё масітацкай літаратуры.
2. Асвета і палітыка ўрада ў галіне школьнай справы. Прапаганда ідэалогіі і “заходнерусізму”
3. Рэзвіццё навуковага беларусазнаўства.
4. Мастацтва. Архітэктурна і горадабудаўніцтва.

Раздзел 9. Беларусь у пачатку ХХ ст. (1901 - 1914 гг.)

Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў пачатку ХХ ст.

1. Сацыяльныя і нацыянальныя працэсы ў Беларусі да рэвалюцыі 1905 - 1907 гг.
2. Уздым рабочага і сялянскага руху.

Рэвалюцыя 1905 - 1907 гг. у Беларусі

1. Маніфест 17 кастрычніка і рэпрэсіі царызму.
2. Дыферэнцыяцыя грамадска-палітычных сіл.
3. Адступленне рэвалюцыі. Дэпутаты Беларусі ў I і II Дзяржаўных думах.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі. Сталыпінскія рэформы

Занятак 1.

1. Сацыяльна-эканамічнае развіццё.
2. Грамадскі рух у перыяд наступлення рэакцыі.
3. Беларускі нацыянальны вызваленчы рух у 1907 - 1914 гг.

Занятак 2.

1. Асаблівасці рэалізацыі аграрнай рэформы ў Беларусі.
2. Правядзенне земскай рэформы ў беларускіх губернях.

Раздзел 10. Беларусь у гады першай сусветнай вайны (1914-1918 гг.)

Першая сусветная вайна на тэрыторыі Беларусі (1914 -1916 гг.)

1. Прычыны і пачатак вайны. Ваенныя дзеянні на германска-расійскім (Усходнім) фронце ў 1914—1916 гг.
2. Становішча на неакупіраванай тэрыторыі Беларусі.
3. Палітыка нямецкай акупацыйнай адміністрацыі. Беларускі нацыянальны рух у гады вайны.

Беларусь пасля падзення самадзяржаўя (сакавік - кастрычнік 1917 г.)

Занятак 1.

1. Лютаўская рэвалюцыя ў Беларусі.
2. Утварэнне Саветаў.
3. Стварэнне салдацкіх камітэтаў у войсках Заходняга фронту.

Беларускі нацыянальны рух пасля падзення самадзяржаўя

1. Аднаўленне дзейнасці БСГ. Утварэнне беларускіх нацыянальных партый і арганізацый.
2. З’езд беларускіх нацыянальных арганізацый 25—27 сакавіка 1917 г.
3. II з’езд беларускіх нацыянальных арганізацый і партый 8—10 ліпеня 1917 г. Размежаванне ў беларускім нацыянальным руху.
4. Пашырэнне беларускага нацыянальнага руху ў войску.

Усталяванне Савецкай улады ў Беларусі

1. Абвастэрэнне палітычнай сітуацыі. Пераход улады да Саветаў і ваенкомаў у Беларусі і

- на Заходнім фронце.
2. Утварэнне і дзейнасць Аблвыканкамзаха і СНК Заходняй вобласці. Першыя сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні.
  3. Стаўленне беларускіх нацыянальных партый да савецкай улады.

Мяцеж польскага корпуса Доўбар-Мусніцкага. Ваенная інтэрвенцыя Германіі

1. Палітычныя мэты мяцяжу, яго тэрыторыя.
2. Наступленне нямецкіх войскаў у пачатку 1918 г. Вынікі Брэсцкага міру для Беларусі.
3. Нямецкі акупацыйны рэжым на захопленай тэрыторыі Беларусі.
4. Вызваленне тэрыторыі Беларусі ад нямецкіх войскаў.

Беларуская Народная Рэспубліка

1. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі. Устаўныя граматы.
2. Узаемаадносінны Рады і ўрада БНР з германскімі акупацыйнымі ўладамі. Аднаўленне савецкай улады ў Беларусі.
3. Месца БНР у гісторыі нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва беларускага народа.

Культура Беларусі ў пачатку XX ст.

Занятак 1.

1. Умовы і асаблівасці культурнага развіцця Беларусі. «Заходнерусізм».
2. Асвета і адукацыя.
3. Развіццё навуковага беларусазнаўства.

Занятак 2.

1. Развіццё літаратуры і мастацтва.
2. Архітэктура. Беларускі тэатр і музыка.
3. Беларуская інтэлігенцыя ў грамадска-палітычным жыцці.

Раздзел 11. Беларусь паміж дзвюма сусветнымі войнамі (1919 - 1939 гг.)

Утварэнне БССР. Савецка-польская вайна на тэрыторыі Беларусі

1. Барацьба па пытанні аб беларускай савецкай дзяржаўнасці.
2. Абвяшчэнне Беларускай ССР. Першая Канстытуцыя Савецкай Беларусі.
3. Стварэнне і сутнасць Літоўска-Беларускай ССР. Ліквідацыя Літбела і яе прычыны.
4. Беларусь у час польска-савецкай вайны. Другое абвяшчэнне БССР.

Прамысловасць Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст.

1. Развіццё прамысловасці ў ўмовах НЭПу.
2. Ажыццяўленне і вынікі індустрыялізацыі ў БССР.

Сельская гаспадарка Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст.

1. Пераход да масавай калектывізацыі.
2. "Раскулачванне", прымусовыя высылкі,
3. рэпрэсіі.
4. Завяршэнне калектывізацыі беларускай вёскі, яе палітычныя, сацыяльныя і эканамічныя вынікі.

Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва. Беларускае замежжа ў міжваенны перыяд

1. Палітыка «ваеннага камунізму». Абвастрэнне сацыяльнай напружанасці.
2. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва ў БССР у 1921—1927 гг.
3. Палітыка беларусізацыі. Становішча нацыянальных меншасцей у БССР.
4. Усталяванне аднапартыйнай сістэмы. Прыняцце Канстытуцыі БССР 1927 г.

Культурнае жыццё ў БССР

1. Фарміраванне савецкай сістэмы адукацыі. Навука.
2. Развіццё мастацкай літаратуры, тэатра. Музычнае і выяўленчае мастацтва.
3. Развіццё нацыянальных культур.
4. Палітыка «культурнай рэвалюцыі» ў 30-я гг.

Заходняя Беларусь у складзе Польскай дзяржавы

1. Палітыка польскіх улад у Заходняй Беларусі. Нацыянальны прыгнёт.
2. Асноўныя палітычныя партыі і арганізацыі ў Заходняй Беларусі. Уздым рабочага і сялянскага руху ў пачатку 1930-х гг.
3. Культура Заходняй Беларусі.

Раздзел 12. Беларусь у гады Другой сусветнай вайны

Уключэнне Заходняй Беларусі ў склад БССР

Занятак 1 Уключэнне Заходняй Беларусі ў склад БССР.

1. Германа-савецкі дагавор аб ненападзе ад 23 жніўня 1939 г., сакрэтныя пратаколы да яго.
2. Уступленне Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь.
3. Прыняцце Заходняй Беларусі ў склад ССРСР і ўз'яднанне яе з БССР.
4. Дэпартацыі з заходніх раёнаў БССР асаднікаў, служачых лясной аховы і інш.

Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны (1941-1945 гг.)

Занятак 1 Беларусь на пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі летам

1941 г.

1. Напад фашысцкай Германіі на ССРСР.
2. Мерапрыемствы КП(б)Б і ўрада рэспублікі па мабілізацыі насельніцтва на адпор ворагу.
3. Баі пад Мінскам, Барысавам, Бабруйскам і Віцебскам. Абарона Магілёва і Гомеля.
4. Прычыны паражэння савецкіх войскаў у першы перыяд вайны.

Занятак 2 Акупацыйны рэжым фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Беларусі.

1. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму, яго мэты.
2. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў рэспублікі.
3. Масавае знішчэнне ваеннапалонных і насельніцтва, угон яго на прымусовыя работы ў Германію.
4. Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць.

Занятак 3 Разгортванне ўсенароднай барацьбы супраць фашысцкіх захопнікаў на акупіраванай тэрыторыі Беларусі.

1. Стварэнне падпольных партыйных і камсамольскіх арганізацый і партызанскіх атрадаў.
2. Узмацненне партызанскага руху пасля разгрому нямецка-фашысцкіх войскаў пад Масквой.
3. «Рэйкавая вайна» і яе этапы.
4. Дзейнасць фарміраванняў Арміі Краёвай на тэрыторыі Беларусі.

Раздзел 13. Беларусь у пасляваенны перыяд (1945 -1985 гг.)

Беларусь у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе

Занятак 1 Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Пачатак аднаўлення ў 1944—1945 гг.

1. Аднаўленне і рэканструкцыя прамысловых прадпрыемстваў, энергетычнай і паліўнай

- базы, чыгункі.
2. Становішча сельскай гаспадаркі пасля вызвалення рэспублікі.
  3. Прычыны адставання сельскай гаспадаркі ад тэмпаў адраджэння прамысловасці і транспарту.

БССР у 50-80-я гады XX ст.

Занятак 1 Грамадска-палітычнае жыццё (сярэдзіна 50-х - 80-ягг. XXст.).

1. «Хрушчоўская адліга». XX з'езд КПСС і выкрыццё культу асобы Сталіна.
2. Канцэпцыя пабудовы камунізму і развітога сацыялістычнага грамадства.
3. Узмацненне ў 60-я гг. XX ст. негатыўных з'яў у кіраванні гаспадарчым і грамадска-палітычным жыццём у рэспубліцы.
4. Палітыка «перабудовы».

Раздзел 14. Беларусь сучасная

Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі.

Занятак 1 Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі на мяжы 1980-1990-х гг.

1. Цяжкасці пераходу ад цэнтралізаванай адміністрацыйна-каманднай сістэмы да рыначнай эканомікі.
2. Наступствы Чарнобыльскай катастрофы.
3. Скарачэнне выпуску прамысловай прадукцыі, пагаршэнне становішча сельскай гаспадаркі.

Новыя з'явы ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі

1. Працэсы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця рэспублікі ў другой палове 80-х гадоў.
2. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь і ўвядзенне новай дзяржаўнай сімволікі.
3. Распад СССР, утварэнне Садружнасці Незалежных Дзяржаў (СНД).

Беларусь на міжнароднай арэне.

Занятак 1 Беларусь на міжнароднай арэне.

1. Дыпламатычнае прызнанне Рэспублікі Беларусь. Статус без'ядзернай і нейтральнай дзяржавы.
2. Дагавор аб Саюзе Беларусі з Расіяй 1997 г. Дагавор аб стварэнні Саюзнай дзяржавы 1999 г.
3. аходні вектар знешняй палітыкі.
4. Узаемаадносіны Беларусі з краінамі Лацінскай Амерыкі, Азіі.

Культура сучаснай Беларусі.

Занятак 1 Навука і адукацыя ў сучаснай Беларусі.

1. Мадэрнізацыя нацыянальнай сістэмы адукацыі.
2. Першы з'езд вучоных Рэспублікі Беларусь.
3. Роля навукі ў інфармацыйным грамадстве.

Занятак 2 духоўнае і культурнае жыццё беларускага народа на мяжы XX - XIX стст.

1. Нацыянальна-культурнае адраджэнне.
2. Асэнсаванне гістарычнага мінулага і сучаснасці ў творах літаратуры і мастацтва.
3. Месца рэлігіі ў духоўным адраджэнні: узаемаадносіны дзяржавы і царквы.

ТЭМЫ КАНТРОЛЬНЫХ РАБОТ

1. Балты і славяне ў VI-VIII стст.

1. Генезіс усходнеславянскіх плямён і шляхі іх рассялення па тэрыторыі Беларусі.
2. Узаемаадносіны з балтамі.
3. Далейшае развіццё і індывідуалізацыя вытворчасці.
4. Праблема паходжання беларусаў.
5. Сельская абшчына (“мір”). Паселішчы і гарадзішчы.
6. Разлажэнне першабытна-абшчынных адносін. Узнікненне класавага грамадства.
7. Саюзы плямён (“княжанні”).
8. Рэлігія і культура крывічоў, дрыгавічоў і радзімічаў.

2. Эканамічнае развіццё і сацыяльныя адносіны Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII- XV стст.)

1. Развіццё прадукцыйных сіл у сельскай гаспадарцы.
2. Феадальнае землеўладанне: дзяржаўнае, свецкае і царкоўнае.
3. Магнаты, шляхта, баяры, зямiane.
4. Сялянская гаспадарка і павіннасці сялян, іх юрыдычны стан. «Дымы» і «дворышчы».
5. Вёскі, сёлы і воласці. Мясцовая адміністрацыя.
6. Гарады і замкі.
7. Склад гарадскога насельніцтва.
8. Рамяство і гандаль.
9. Магдэбургскае права і яго роля ў эканамічным і грамадска-палітычным жыцці гарадоў.

3. Культура Беларусі (XVI-першая палова XVII стст.)

1. Сувязь беларускага Адраджэння з заходнееўрапейскім. Гуманізм.
2. Філасофскія ідэалы і погляды на жыццё Ф. Скарыны.
3. Дзеячы Адраджэння: М. Гусоўскі, Я. Вісліцкі, Л. Сапега.
4. Кнігадрукаванне. Выданні Ф. Скарыны. І. Фёдараў і П. Мсціславец.
5. Сістэма адукацыі ў ВКЛ.
6. Свецкая і царкоўная літаратура
7. Летапісы і мемуары.
8. Грамадска-палітычная і філасофская думка: С. і Л. Зізаніі, Л. Карповіч, І. Пацей, П. Скарга, М. Сматрыцкі, А. Філіповіч.
9. Горадабудаўніцтва і архітэктура.
10. Выяўленчае мастацтва.

4. Сацыяльна-эканамічныя рэформы апошняй чвэрці XVIII ст. у Рэчы Паспалітай

1. Чатырохгадовы (вялікі) Сейм.
2. Грамадска-палітычныя супярэчнасці. Кодэкс А. Замойскага.
3. Спыненне рэформ і расійская гарантыя.
4. Складванне шляхецка-буржуазнага блоку. Скліканне і рэформы Чатырохгадовага сейма.
5. Ліквідацыя Пастаяннай Рады і разрыў саюза з Расійскай імперыяй.
6. Рэформа мясцовага шляхецкага самакіравання.
7. Змены ў становішчы мяшчан. Пінская кангрэгацыя.
8. Канстытуцыя 3 мая 1791 г. Статус ВКЛ.
9. Таргавіцкая канфедэрацыя. Рашэнні Гарадзенскага сейма 1793 г.

10. Другі падзел дзяржавы і далучэнне цэнтральнай часткі Беларусі да Расійскай імперыі.

5. Буржуазныя рэформы і асаблівасці іх правядзення ў Беларусі. Стан гаспадаркі ў другой палове 19 ст.

1. Ваенная, школьная, цэнзурная рэформы, іх прычыны, сутнасць і асаблівасці рэалізацыі ў Беларусі.

2. Гарадскога самакіравання, судовая рэформы, іх прычыны, сутнасць і асаблівасці рэалізацыі ў Беларусі.

3. Значэнне рэформ.

4. Контррэформы і іх вынікі.

5. Увядзенне інстытута земскіх начальнікаў.

6. Абмежаванні ў дачыненні да палякаў, беларусаў-католікаў. Заканадаўства ў адносінах да яўрэяў.

7. Пашырэнне рускага землеўладання. Сервітутнае пытанне.

8. Рэформы ў сістэме падаткаў і павіннасцей.

9. Змены ва ўрадавай палітыцы ў Беларусі па нацыянальным і рэлігійным пытаннях.

10. Умацаванне «традыцыяналісцкіх» пачаткаў ва ўрадавай палітыцы Беларусі. Русіфікацыя Беларусі.

6. Фарміраванне беларускай нацыі. Культура Беларусі ў 60-90 гг. XIX ст.

1. Палітыка ўрада ў галіне школьнай справы. Пачатковая і сярэдняя дукацыя.

2. Узнікненне прафесійна-тэхнічнай адукацыі. Настаўніцкія семінарыі.

3. Вывучэнне этнаграфіі, гісторыі і культуры Беларусі. А. Кіркор, П. Шэйн, І. Насовіч, Е. Раманаў, М. Каяловіч і інш.

4. Творчасць Ф. Багушэвіча, А. Гурыновіча, Я. Лучыны, К. Каганца і інш.

5. Развіццё друку. «Мінскі лісток».

6. Развіццё тэатральнага мастацтва.

7. Развіццё музыкальнага мастацтва.

8. Развіццё архітэктуры і горадабудаўніцтва.

9. Развіццё жывапісу: гістарычны і бытавы жанры

10. Быт і матэрыяльная культура.

7. Беларусь у час польска-савецкай вайны.

1. Прычыны польска-савецкай вайны.

2. Наступленне польскіх войскаў і ваенныя дзеянні на польска-савецкім фронце, захоп беларускай тэрыторыі.

3. Усталяванне польскага акупацыйнага рэжыму.

4. Наступленне Чырвонай Арміі летам 1920 г.

5. Аднаўленне савецкай улады на вызваленай ад польскай акупацыі тэрыторыі.

6. Дагавор РСФСР і Літвы 12 ліпеня 1920 г. і яго наступствы для Беларусі.

7. Другое абвяшчэнне БССР.

8. Слуцкі збройны чын у лістападзе — снежні 1920 г.

9. II Усебеларускі з'езд Саветаў.

10. Падпісанне Рыжскага мірнага дагавора, яго вынікі і наступствы для Беларусі і Польшчы.

8. Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

1. Пачатак вызвалення Беларусі ў канцы 1943 г. Аперацыя «Канцэрт».

2. Беларуская наступальная аперацыя «Баграціён».

3. Сумесныя дзеянні партызан з часцямі Чырвонай Арміі.

4. Акружэнне і разгром фашысцкіх войскаў пад Віцебскам, Бабруйскам, Мінскам.

5. Вызваленне сталіцы Савецкай Беларусі.
6. Парад савецкіх партызан.
7. Брэсцка-Люблінская наступальная аперацыя.
8. Завяршэнне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.
- 9. Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі з сярэдзіны 1990-х гг. і да нашых**

дзён

1. Абвяшчэнне незалежнасці Рэспублікі Беларусь.
2. Выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
3. Эканамічныя рэформы
4. Праграма Прэзідэнта і Савета Міністраў па выхадзе з крызісу. Беларуская мадэль сацыяльна-эканамічнага развіцця.
5. Знешняя палітыка. Дыпламатычнае прызнанне Рэспублікі Беларусь.
6. Расійскі напрамак у знешняй палітыцы Беларусі.
7. Заходні вектар знешняй палітыкі.
8. Прыняцце Закона аб адукацыі і Закона аб культуры 1991 г.
9. Супярэчнасці і перспектывы развіцця беларускай навукі
10. Праблемы і перспектывы беларускага культурнага адраджэння.

РЕПОЗИТОРИЙ ГГУ ИМ. Ф. СКОРИНЫ

ТЭМЫ РЭФЕРАТЫЎНЫХ РАБОТ

Рэлігія і культура (IX-першая палова XIII стст.)

1. Перадумовы хрысціянізацыі на тэрыторыі Беларусі.
2. Першыя хрысціяне набеларускіх землях.
3. Заснаванне Полацкай епархіі.
4. Заснаванне Тураўскай епархіі.
5. Праблемы распаўсюджвання новай веры.
6. Дваяверства на беларускіх землях.
7. Вынікі прыняцця хрысціянства для беларускіх земляў.
8. Значэнне прыняцця хрысціянства для беларускіх земляў.
9. Вусная народная творчасць: паданні пра Рагнеду
10. Вусная народная творчасць: паданні пра Усяслава Чарадзея.
11. Узнікненне школ на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
12. Узнікненне бібліятэк на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
13. Пісьменнасць на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
14. Навуковыя веды на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
15. Перакладная і арыгінальная літаратура (IX-першая палова XIII стст.).
16. Гістарычная проза. «Троя», «Александрыя» (IX-першая палова XIII стст.).
17. Пачатак летапісання на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
18. Полацкая асветніца Ефрасіння.
19. Літаратурная дзейнасць Кірылы Тураўскага.
20. Літаратурная дзейнасць Клімента Смаляціча.
21. Літаратурная дзейнасць Аўрамія Смаленскага.
22. Развіццё архітэктуры на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
23. Развіццё жывапісу на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
24. Развіццё прыкладнага мастацтва на тэрыторыі Беларусі (IX-першая палова XIII стст.).
25. Вытокі беларускага этнасу.

Асвета і культура Беларусі ў канцы 18 – першай палове 19 ст.

1. Новае ў культуры Беларусі першай паловы XIX ст.: рацыяналізм, дэмакратызацыя і дыферэнцыяцыя.
2. Уплыў польскай і рускай культур у культуру Беларусі першай паловы XIX ст.
3. Сацыяльная структура культуры: магнацкая, памесна-дваранская культура сярэдняй і дробнай шляхты.
4. Культура мяшчан і насельніцтва гарадоў і мястэчак першай паловы XIX ст.
5. Сялянская культура першай паловы XIX ст.
6. Віленская навучальная акруга. Віленскі ўніверсітэт.
7. Гімназіі, павятовыя вучылішчы, царкоўнапрыходскія школы Беларусі першай паловы XIX ст.
8. Беларуская навучальная акруга.
9. Горы-Горацкі земляробчы інстытут.
10. Віцебская настаўніцкая семінарыя.
11. Духоўная адукацыя: Полацкая езуіцкая акадэмія.
12. Друкарні: казённыя, прыватныя, царкоўныя (першая палова XIX ст.)
13. Дзейнасць З. Даленга-Хадакоўска і М. Баброўскага.
14. Дзейнасць І. Даніловіча.
15. Дзейнасць К. і Я. Тышкевічаў.
16. Развіццё прыродазнаўчых ведаў на Беларусі першай паловы XIX ст.: батаніка, біялогія, фізіялогія, хімія.
17. Творчасць А. Міцкевіча.

18. Творчасць Я. Чачота.
19. Творчасць і дзейнасць У. Сыракомлі, Я. Баршчэўскага.
20. Дзейнасць і творчасць В.Дуніна-Марцінкевіча.
- 21.Творчасць А. Абрамовіча, М. Агінскага, Д. Стэфановіча, Ф.Міладоўскага, С. Манюшкі.
22. Палацава-сядзібнае будаўніцтва.
23. Жывапіс на Беларусі першай паловы XIX ст.:Віленская школа жывапісу. Я. Дамель, І.Аляшкевіч.
- 24.Творчасць В. Ваньковіча, І. Хруцкага, В. Дмахоўскага.
25. Уклад выхадцаў з Беларусі ў развіццё навукі і культуры іншых народаў (XIX ст.).

Грамадска-палітычнае і культурнае жыццё Беларускай ССР у 30-я гг. Палітычныя рэпрэсіі ў Беларусі ў 30-я гг.

1. Разгортванне ідэйна-палітычнай барацьбы з беларускім «нацыянал-дэмакратызмам».
2. Палітыка «культурнай рэвалюцыі».
3. Развіццё савецкай сістэмы адукацыі ў рэспубліцы. Барацьба за ліквідацыю непісьменнасці.
4. Пераход да сямігадовагаабавязковага навучання.
5. Стварэнне сістэмы агульнаадукацыйнай, спецыяльнай і вышэйшай школ.
6. Стварэнне сістэмы навуковых устаноў. АН БССР.
- 7.Жыццёвы шлях і дзейнасць У. Ігнатоўскага.
8. Асноўныя накірункі развіцця беларускай навукі і дасягненні беларускіх вучоных у 1930-я гг.
9. Развіццё беларускай савецкай літаратуры ў 20-30 гг.
10. Абвастрэнне ідэйна-палітычнай барацьбы сярод беларускіх літаратараў.
11. Саюз савецкіх пісьменнікаў.
- 12.Асноўныя накірункі развіцця тэатральнага мастацтва Беларусі 20-30 гг.
13. Асноўныя накірункі развіцця музычнага мастацтва Беларусі 20-30 гг.
14. Асноўныя накірункі развіцця выяўленчага мастацтва Беларусі 20-30 гг.
15. Архітэктура Беларусі 20-30 гг.
- 16 Асноўныя рысы і характар беларускага грамадства, сфарміраванага ў Савецкім Саюзе ў канцы 30-х гг.: палітычны, эканамічны, сацыяльны і духоўна-культурны аспекты.
17. Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя прычыны палітычных рэпрэсій на Беларусі 20-30 гг.
18. Разгортванне хвалі палітычных рэпрэсій у Беларусі ў пачатку 30-х гг.
19. Фабрыкацыя ДПУ БССР «контррэвалюцыйных» спраў Саюза вызвалення Беларусі (СВБ), Працоўнай сялянскай партыі (ПСП), Прамысловай партыі (Прампартыя), Саюзнага бюро РСДРП меншавікоў.
20. Ліквідацыя «шкодніцтва» ў Наркамземе і Трактарацэнтры, жывёлагадоўлі, лясной і папяровай прамысловасці.
21. Справы Беларускага нацыянальнага цэнтра (БНЦ), Польскай арганізацыі вайскавай (ПВА), Беларускай народнай Грамады (БНГ).
22. Палітыка ўлад у дачыненні да праваслаўнага духавенства.
23. Палітыка ўлад у дачыненні да каталіцкага духавенства.
24. Рэпрэсіі 1937—1938 гг. супраць інтэлігенцыі, партыйнага і дзяржаўнага кіраўніцтва, ваенных і супрацоўнікаў НКУС БССР.
25. Вынікі палітычных рэпрэсій 20-30 гг. на Беларусі.

Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі пасля Вялікай Айчыннай вайны

1. Развіццё прамысловасці Беларусі пасля вайны (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
2. Страты, нанесеныя фашысцкімі акупантамі народнай гаспадарцы Беларусі.
3. Страты, нанесеныя фашысцкімі акупантамі культуры Беларусі.
4. Пачатак аднаўлення народнай гаспадаркі Беларусі ў 1944—1945 гг.
5. Дапамога народаў СССР Беларусі.
6. Удзел беларусаў у аднаўленні Данбаса, Сталінграда, Дняпроўскай электрастанцыі і г.д.
7. Аднаўленне і рэканструкцыя прамысловых прадпрыемстваў, энергетычнай і паліўнай базы, чыгункі (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
8. Узнаўленне гарадоў Беларусі пасля вайны (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
9. Пасляваенная індустрыялізацыя Беларусі, яе сутнасць і вынікі.
10. Стварэнне новых галін прамысловасці Беларусі пасля вайны (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
11. Будаўніцтва аўтамабільнага, трактарнага заводаў у Беларусі.
12. Прамысловае развіццё заходніх абласцей БССР (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
13. Рост рабочага класа Беларусі і яго працоўнае падзвіжніцтва (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
14. Роля жанчын і падлеткаў у аднаўленчых работах Беларусі (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
15. Аднаўленне і развіццё сельскай гаспадаркі Беларусі пасля вайны (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
16. Становішча сельскай гаспадаркі Беларусі пасля вызвалення рэспублікі.
17. Цяжкасці аднаўлення сельскай гаспадаркі Беларусі пасля вызвалення рэспублікі.
18. Пасяўная кампанія 1944 і 1945 гг.
19. Адраджэнне калгасна-саўгаснай сістэмы Беларусі пасля вайны (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
20. Калектывізацыя ў заходніх абласцях БССР (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
21. Вынікі калектывізацыі ў заходніх абласцях БССР (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
22. Ліквідацыя хутароў, узбуйненне калгасаў Беларусі (другая палова 40-першая палова 50 гг.).
23. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г. «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці».
24. Прычыны адставання сельскай гаспадаркі ад тэмпаў адраджэння прамысловасці і транспарту.
25. Мерапрыемствы па змяненні крытычнага стану сельскай гаспадаркі Беларусі (другая палова 40-першая палова 50 гг.).

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; Пералік вивучаемых пытанняў	Разам гадзін	Колькасць аўдыторных часоў				Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	літаратура	Формы кантроля ведаў
			лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі	Лабораторныя заняткі	СКРС			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Раздзел 1. Уводзіны ў дысцыпліну "Гісторыя Беларусі"	2	2	-					
1.1	1. Метадалагічныя асновы і прынцыпы вивучэння гісторыі, яе перыядызацыя. 2. Прадмет вивучэння гісторыі Беларусі 3. Айчыныя гістарыяграфічныя школы. 4. Агульная характарыстыка асноўных крыніц і гістарыяграфіі.		2						
2.	Раздзел 2. Першабытнае грамадства на тэрыторыі Беларусі (100 тыс. гадоў да н.э. - V ст. н.э.).	12	8	4					

2.1.	Старажытны чалавек на тэрыторыі Беларусі	6	4	2					
2.1.1	Занятак 1. 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Пачатак засялення чалавекам тэрыторыі сучаснай Беларусі 3. Асноўныя археалагічныя культуры эпохі каменнага і бронзавага вякоў. 4. Шлюбна-сямейныя адносіны і грамадскі лад.		2	-					
2.1.2	Занятак 2. 4. Насельніцтва Беларусі ў жалезным веку.. 5. Сацыяльна-эканамічнае развіццё плямёнаў эпохі жалеза. 6. Змены ў гаспадарцы, матэрыяльнай і духоўнай культуры.		2	2					
2.2.	Культура, быт і звычаі старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі.	6	4	2					
2.2.1	Занятак 1. 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Сінкрэтызм першабытнай культуры. 3. Разнастайнасць і разгалінаванасць паганства.		2						
2.2.2	Занятак 2. 6. Вера балтаў і ранніх славян у існаванне шматлікіх багоў. 7. Сонечны культ і культ агню. 8. Ушанаванне продкаў, пахавальныя рытуалы, памінкі.		2	2					

	9. Музычныя інструменты, мастацкія вырабы і ўпрыгожванні. 10. Характар і традыцыі выяўленчага мастацтва Беларусі ў старажытнасці.								
3.	Раздзел 3. Беларусь у VI - сярэдзіне XIII ст.	26	14	12					
3.1.	Балты і славяне ў VI - XIII стст. 4. "Вялікае перасяленне" народаў у Еўропе і насельніцтва Беларусі. 5. Змешанае пражыванне славян з балтамі. 6. Ваенная дэмакратыя і зародкі дзяржаўнасці ў славян.	4	2	2					Кантрольная работа
3.2.	Узнікненне класавага шматукладнага грамадства ў IX - першай палове XIII ст.	6	4	2					
3.2.1	Занятак 1. 1. Аб'яднанні крывічаў-палачан, дрыгавічоў, радзімічаў. 2. Плямёны яцвягаў, літоўцаў у Верхнім Панямонні. 3. Славянізацыя мясцовага балцкага насельніцтва. 4. Асноўныя канцэпцыі аб паходжанні беларусаў, вялікаросаў, украінцаў.		2	-					
3.2.2	Занятак 2. 1. Шматукладнае грамадства. Зараджэнне феадалізму. 2. Сельская гаспадарка. 3. Узнікненне гарадоў. Рамяство.		2	2					

	Гандаль. 4. Сацыяльная дыферэнцыяцыя насельніцтва.								
3.3.	Полацкае княства ў Х - першай палове XIII ст. 1. Узаемаадносіны Полацка з Кіевам і Ноўгарадам. 2. Грамадска-палітычны лад у Полацкай зямлі-княстве. 3. Гарады Полацкай зямлі. 4. Феадальная раздробленасць. Распад Полацкай зямлі на ўдзельныя княствы	4	2	2					
3.4.	Княствы і гарады на тэрыторыі паўднёвай Беларусі, Пасожжа і Верхняга Панямоння. 1. Тураўскае княства. 2. Беларускія княствы і гарады ў Верхнім Панямонні. 3. Перадумовы ўтварэння беларуска-літоўскай дзяржавы. 4. Міндоўг і яго барацьба з галіцка-валынскім княствам за валоданне Верхнім Панямоннем.	4	2	2					
3.5.	Рэлігія і культура беларускіх зямель у IX -першай палове XIII ст.	8	4	4					
3.5.1	Занятак 1. 1. Язычаскія вераванні. 2. Прыняцце і распаўсюджванне хрысціянства. Дваяверства. 3. Рэлігійна-асветніцкія дзеячы		2	2					

	Беларусі: 4. Значэнне прыняцця хрысціянства.								
3.5.2	Занятак 2. 1. Письменства. Літаратура. 2. Вусная народная творчасць. 3. Архітэктурныя школы. 4. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. 5. Развіццё перадумоў фарміравання беларускай народнасці		2	2					Абарона рэфератаў
4.	Радзел 4. Вялікае княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае ў XIII - XV стст.	24	8	10			6		
4.1.	Унутрыпалітычнае становішча ў другой палове XIII - XV ст.	6	4	2					
4.1.1	Занятак 1. 1. Крыніцы па гісторыі ВкЛ. 2. Айчынная і замежная гістарыяграфія		2	-					
4.1.2	Занятак 2. 1. Палітыка вялікіх князёў Віценья, Гедыміна, Альгерда. 2. Дынастычная барацьба ў 70—90-я гады XIV ст. 3. Крэўская унія. Гарадзельскі прывілей 1413 г. 4. Абмежаванне вялікакняжацкай улады ў другой палове XV ст.		2	2					
4.2.	Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага. 1. Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Маскоўскай	4	2	2					

	<p>дзяржавай, Польшчай, Крымам і Ордэнам.</p> <p>2. Уніі Вялікага княства Літоўскага з Польшчай.</p> <p>3. Грунвальдская бітва і яе значэнне.</p>								
4.3.	<p>Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі.</p> <p>1. Сельская гаспадарка і асаблівасці яе развіцця.</p> <p>2. Гарады і мястэчкі. Магдэбургскае права.</p> <p>3. Унутраны гандаль і знешнеэканамічныя сувязі.</p> <p>4. Фарміраванне феадальнага грамадства ў ВКЛ</p>	4	2	2					Кантрольная работа
4.4.	<p>Фарміраванне беларускай народнасці. Культура Беларусі другой паловы XIII - XV ст.</p>	10	4	4		2			
4.4.1	<p>Занятак 1.</p> <p>1. Складванне этнічнай тэрыторыі беларусаў.</p> <p>2. Утварэнне сацыяльна-эканамічнай супольнасці.</p> <p>3. Народная самасвядомасць. Народнасць і рэлігія.</p> <p>4. Узнікненне і станаўленне беларускай мовы</p>		2	2					
4.4.2	<p>Занятак 2.</p> <p>1. Паходжанне назвы "Белая Русь".</p> <p>2. Этнічныя меншасці. Іншыя народы ў этнічных працэсах на беларускіх землях.</p>		-	-		2			

4.4.3	Занятак 3. 1. Народная творчасць. 2. Літаратура Рукапісных кнігі. 3. Беларускія летапісы. 4. Выяўленчае мастацтва. Архітэктура		2	2				
5.	Раздзел 5. Беларускія землі ў XVI -першай палове XVII ст.	26	16	10				
5.1.	Сацыяльна-эканамічнае развіццё. Афармленне фальваркава-паншчыннай сістэмы.	6	4	2				
5.1.1	Занятак 1. 1. Стан сельскай гаспадаркі. Станаўленне фальварка-паншчыннай сістэмыгаспадарання. 2. Аграрная рэформа1557 г. і яе сутнасць. 3. Пачатак юрыдычнага афармлення прыгоннага права		2	2				
5.1.2	Занятак 2. 1. Стан гарадоў і эвалюцыя гарадскога жыцця. 2. Унутраны і знешні гандаль 3. Узмацненнеантыфеадальнай барацьбы. Гарадскія паўстанні.		2	-				
5.2.	Знешняя палітыка Вялікага княства Літоўскага.	6	2	2		2		
5.2.1	Занятак 1. 1. Абвастрэнне адносін паміж Вялікім княствам Літоўскім і Маскоўскай дзяржавай. 2. Войны Вялікага княства Літоўскага		-	-		2		

	і Вялікага княства Маскоўскага, іх прычыны і вынікі. 3. Набегі крымскіх татар.								
5.2.2	Занятак 2. 1. Адносіны Вялікага княства Літоўскага з Ордэнам і Польшчаю. 2. Лівонская вайна і яе вынікі. 3. Інтэрвенцыя Рэчы Паспалітай у Маскоўскую дзяржаву. 4. Барацьба за Смаленск у 30-я гг. XVII ст.		2	2					
5.3.	Унутрыпалітычнае становішча. Усталяванне шляхецкай дэмакратыі.	6	4	2					
5.3.1	Занятак 1. 1. Унутрыпалітычная барацьба ў Вялікім княстве Літоўскім у першай палове XVI ст. 2. Абмежаванне ўлады вялікага князя і правоў паноў рады. 3. Мяцеж Міхаіла Глінскага		2	-					
5.3.2	Занятак 2. 1. Статуты 1529, 1566 і 1588 гг. 2. Адміністрацыйна-тэрытарыяльная і судовая рэформы.		2	2					
5.4.	Культура Беларусі ў XVI - першай палове XVII ст.	8	2	4		2			
5.4.1	Занятак 1. 1. Спецыфічныя рысы беларускага Рэнесансу. 2. Рэфармацыйнае кнігадрукаванне. 3. Беларуска-літоўскія летапісы, гісторыка-мемуарная і палітычная		2	2					

	літаратура. 4. Грамадска-палітычная думка. 5. Школьная адукацыя								
5.4.2	Занятак 2. 1. Жывапіс. Скульптура. 2. Мураванае дойлідства. 3. Музыка. Тэатр.		-	2		2			Кантрольная работа
6.	Раздзел 6. Войны і сацыяльна-палітычныя канфлікты другой паловы XVII - XVIII ст. Сацыяльна-эканамічны, палітычны і культурны заняпад Беларусі.	54	24	24		6			
6.1.	Войны сярэдзіны XVII ст.	8	4	4					
6.1.1	Казацка-сялянская вайна 1648-1651 гг. у Беларусі 1. Паўстанне ва Украіне і разгортванне казацка-сялянскай вайны у Беларусі 2. Баявыя дзеянні казацка-сялянскіх атрадаў супраць шляхецкага апалчэння 3. Вынікі антыфеадальнай барацьбы для Беларусі		2	2				[10,18, 65, 67, 149]	
6.1.2	Вайна Расіі з Рэччу Паспалітай 1654-1667 гг. 1. Ваенныя дзеянні падчас вайны Расіі з Рэччу Паспалітай у 1654-1667 гг. 2. Палітыка царызму. Народны рух у другой палове 50 - пачатку 60-х гг. XVII ст. 3. Вызваленне тэрыторый Беларусі.		2	2				[65, 67, 149]	

	Вынікі вайны.								
6.2.	Эканамічны заняпад Беларусі ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст.	10	4	4		2			
6.2.1	Стан сельскай гаспадаркі. 1. Стан сельскай гаспадаркі пасля войнаў сярэдзіны XVII - пачатку XVIII ст. 2. Рост магнацкага землеўладання 3. Катэгорыі сялян і іх становішча.		2	2				[65, 67, 68, 94, 95, 104, 108, 149]	
6.2.2	Супраціўленне сялян феадальнаму прыгнёту. 1. Феадальныя павіннасці і дзяржаўныя падаткі 2. Паўстанне сялян ў Крычаўскім старостве 3. Паўстанне на Каменшчыне		-	-		2		[65, 67, 68, 94, 95, 104, 108, 149]	
6.2.3	Становішча гарадоў і мястэчак ў другой палове XVII - першай палове XVIII ст. 1. Колькасць і структура гарадскіх паселішчаў і гарадскога насельніцтва. 2. Рамесная вытворчасць і гарадскі гандаль. Гандлёвыя сувязі. 3. Сацыяльная барацьба гараджан Беларусі		2	2				[65, 67, 71, 96, 149]	
6.3.	Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў другой палове XVIII ст.	8	4	4					
6.3.1	Сельская гаспадарка		2	2				[65, 67,	

	<p>1. Сацыяльна-эканамічныя і палітычныя ўмовы развіцця сельскай гаспадаркі.</p> <p>2. Фальваркава-паншчыннай сістэма гаспадарання.</p> <p>3. Вотчынная мануфактура і яе роля ў эканоміцы.</p> <p>4. Сялянская гаспадарка і становішча сялян.</p>							68, 94, 95, 104, 108, 149]	
6.3.2	<p>Гарады і мястэчкі ў другой палове XVIII ст.</p> <p>1. Рост беларускіх гарадоў і іх насельніцтва. Мястэчкі.</p> <p>2. Развіццё гарадскога рамяства і мануфактурнай прамысловасці.</p>		2	2				[65, 67, 71, 87, 96, 149]	
6.4.	<p>Палітычны крызіс Рэчы Паспалітай. Далучэнне Беларусі да Расійскай імперыі.</p>	14	10	4					
6.4.1	<p>Занятак 1 Разлад дзяржаўнай сістэмы кіравання ў Рэчы Паспалітай.</p> <p>1. Гістарыяграфія палітычнага крызіса і падзелаў Рэчы Паспалітай.</p> <p>2. Разлад дзяржаўнай сістэмы кіравання ў Рэчы Паспалітай.</p> <p>3. Падзеі Паўночнай вайны ў Беларусі і іх вынікі</p>		2	-				[65, 67, 87, 149]	
6.4.2	<p>Занятак 2</p> <p>1. Паслабленне каралеўскай улады і ўзмацненне феадальнай анархіі.</p>		2	2				[65, 67, 149]	

	2. Недзяздольнасць сойма. 3. Роля павятовых і ваяводскіх сеймікаў.								
6.4.3	Першы падзел Рэчы Паспалітай 1. Умяшанне суседніх дзяржаў у ўнутраныя справы Рэчы Паспалітай. 2. «Дысідэнцкае» пытанне. 3. Торунская, Слуцкая, Барская канфедэрацыі. 4. Першы падзел Рэчы Паспалітай.		2	2				[65, 67, 149]	
6.4.4	Сацыяльна-эканамічныя рэформы апошняй чвэрці XVIII ст. у Рэчы Паспалітай. 1. Чатырохгадовы сойм. 2. Канстытуцыя 3 мая 1791 г. і яе значэнне. 3. Таргавіцкая канфедэрацыя і ліквідацыя рэформаў і канстытуцыі 1791 г. 4. Другі падзел Рэчы Паспалітай		2	2				[65, 67, 71, 87, 149]	Кантрольная работа
6.4.5	Паўстанне пад кіраўніцтвам Т.Касцюшкі і Трэці падзел Рэчы Паспалітай. 1. Паўстанне 1794 г. пад кіраўніцтвам Т.Касцюшкі. 2. Ход паўстання ў Беларусі. 3. Трэці падзел Рэчы Паспалітай. Ліквідацыя Рэчы Паспалітай		2	2				[65, 67, 149]	
6.5.	Культура Беларусі ў другой палове XVII - XVIII ст.	8	4	4					
6.5.1	Гістарычныя ўмовы культурнага развіцця беларускага народа. 1. Узмацненне каталіцкай рэакцыі.		2	2				[42, 54, 55, 65,	

	2. Грамадска-палітычная думка. Літаратура 3. Стан асветы і спроба яе рэфарміравання.							67,87, 149]	
6.5.2	Мастацтва Беларусі другой паловы XVII - XVIII ст. 1. Музыка і тэатр. 2. Архітэктура 3. Выяўленчае мастацтва. 4. Дэкарацыйнае мастацтва.		2	2				[42, 65, 67,87, 149]	
6.6.	Беларуская народнасць у XVII - XVIII стст.	6	-	2		4			
6.6.1	Занятак 1 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Этнічная тэрыторыя і структура беларускага насельніцтва.		-	2		2		[60, 65, 67,87, 119, 149]	
	Занятак 2 1. Этнічная свядомасць і рэлігія. Менталітэт беларусаў. 2. Матэрыяльная культура беларусаў.		-	-		2			
7	Раздзел 7. Крызіс прыгонніцкай сістэмы (канец 18 – першая палова 19 ст.)	30	16	12		2			
7.1	Палітыка царызму на тэрыторыі Беларусі ў канцы 18 – пачатку 19 ст. 1. Тэрытарыяльна-адміністрацыйнае ўладкаванне беларускіх зямель. 2. Сацыяльная і нацыянальна- рэлігійная палітыка царызма.	4	2	2					
7.2	Вайна 1812 г. на тэрыторыі Беларусі. 1. Пачатак вайны і ваенныя дзеянні на	4	2	2					

	<p>тэрыторыі Беларусі летам 1812 г. Палітыка французскіх улад.</p> <p>2. Адносіны насельніцтва да вайны і яго удзел у баявых дзеяннях.</p> <p>3. Ваенныя дзеянні восенню 1812 г. і выгнанне французаў. Вынікі вайны для Беларусі.</p>								
7.3	Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў канцы 18 – першай палове 19 ст.	8	4	4					
7.3.1.	<p>Занятак 1.</p> <p>1. Сельская гаспадарка. Разлажэнне феадальна-прыгонніцкага ладу і фарміраванне капіталістычных адносін.</p> <p>2. Крызіс паншчыннай гаспадаркі. Рэформы П.Кісялева.</p>	4	2	2					
7.3.2	<p>Занятак 2.</p> <p>1. Прамысловасць. Структура і формы яе арганізацыі. Пачатак прамысловага перавароту.</p> <p>2. Шляхі зносін і гандль ў Беларусі.</p> <p>3. Узрастанне ролі гарадоў і мястэчак. Гарадское самакіраванне.</p>	4	2	2					
7.4	Грамадска-палітычны рух. Паўстанне 1830-1831 гг.	6	-	2		4			
7.4.1	<p>Занятак 1.</p> <p>1. Тайныя таварыствы на Беларусі і іх дзейнасць.</p> <p>2. Дзелабрысцкі рух і Беларусь.</p>	2	-	-		2			

7.4.2	Занятак 2. 1. Паўстанне 1830-1831 гг. 2. Грамадска-палітычны рух у 30-50-я гады. “Дэмакратычнае” таварыства Ф.Савіч.	4	-	2		2			
7.5	Змена палітыкі самадзяржаўя ў Беларусі. 1. “Польскае” пытанне ва ўрадавай палітыцы і курс на русіфікацыю Беларусі. “Разбор шляхты”. 2. Канфесіянальная палітыка ў Беларусі. Полацкі царкоўны Сабор. 3. Дзейнасць камітэта па справах заходніх губерняў і ўвядзенне расійскага заканадаўства.	4	2	2					
7.6	Асвета і культура Беларусі ў канцы 18 – першай палове 19 ст.	4	2	2					
7.6.1	Занятак 1. 1. Палітыка царызму ў галіне культуры. 2. Развіццё адукацыі. 3. Станаўленне навуковага беларусазнаўства.	2	2	-					
7.6.2	Занятак 2. 1. Літаратура. 2. Музыка і тэатр. 3. Выяўленчае мастацтва. 4. Архітэктура і горадабудаўніцтва.	2	-	2					Абарона рэфератаў
8	Раздзел 8. Станаўленне буржуазнага грамадства ў	22	10	10		2			

	Беларусі. Фарміраванне беларускай нацыі (1861 - 1900 гг.).								
8.1	Буржуазныя рэформы і асаблівасці іх правядзення ў Беларусі. Стан гаспадаркі ў другой палове 19 ст.	8	4	4					
8.1.1	Занятак 1. 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Адмена прыгоннага права. Асаблівасці правядзення рэформы ў Беларусі. 3. Рэформа аграрных адносін дзяржаўных сялян. 4. Рэформы дзяржаўных інстытутаў і мясцовага кіравання (ваенная, земская, гарадская, судовая, школьная, цэнзурная).	4	2	2					Кантрольная работа
8.1.2	Занятак 2. 1. Развіццё сельскай гаспадаркі Беларусі. Аграрны крызіс 80-х гадоў і яго ўплаў на спецыялізацыю сельскай гаспадаркі. 2. Спецыялізацыя прамысловасці і яе галіновая структура. Прамысловае развіццё гарадоў і мястэчак. 3. Развіццё шляхоў зносін і транспарту. 4. Фарміраванне фінансава-крэдытнай сістэмы і развіццё гандлю.	4	2	2					

8.2	Вызваленчая барацьба на беларускіх землях у другой палове 19 ст.	6	4	2					
8.2.1	Занятак 1. 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Ход паўстання 1863-1864 гг. Тактыка “белых”. 3. Падаўленне паўстання, прычыны паражэння і яго значэнне.	4	2	2					
8.2.2	Занятак 2. 1. Сялянскі і рабочы рух у 60-90-х гг. 2. Народніцкія гурткі ў Беларусі, асаблівасці народніцтва 80-90-х гадоў. 3. Першыя сацыял-дэмакратычныя гурткі ў Беларусі і эвалюцыя рабочага руху.	4	2	2					
8.3	Фарміраванне беларускай нацыі. Культура Беларусі ў 60-90-я гады 19 ст	6	2	2		2			
8.3.1	Занятак 1. 1. Гістарыяграфія пытання. 2. Этнічная тэрыторыя беларусаў, нацыянальны склад насельніцтва. 3. Фарміраванне і нацыянальны склад пралетарыяту і буржуазіі. 4. Фарміраванне агульных нацыянальных прыкмет, этнічнай і нацыянальнай самасвядомасці.	4	2	2					
8.3.2	Занятак 2. 1. Развіццё мастацкай літаратуры. 2. Асвета і палітыка ўрада ў галіне	2	-	-		2			Кантрольная работа

	школьнай справы. Прапаганда ідэалогіі і “заходнерусізму” 3. Рпзвіццё навуковага беларусазнаўства. 4. Мастацтва. Архітэктурна і горадабудаўніцтва.								
9	Раздзел 9. Беларусь у пачатку ХХ ст. (1901 - 1914 гг.)	20	12	8					
9.1	Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў пачатку ХХ ст.	6	4	2					
9.1.1	Занятак 1. 1. Развіццё капіталізму ў сельскай гаспадарцы. 2. Эканамічная палітыка царызму ў Беларусі. 3. Развіццё прамысловасці.		2	-					
9.1.2	Занятак 2. 1. Сацыяльныя і нацыянальныя працэсы ў Беларусі да рэвалюцыі 1905 - 1907 гг. 2. Уздым рабочага і сялянскага руху.		2	2					
9.2	Рэвалюцыя 1905 - 1907 гг. у Беларусі	6	2	2		2			
9.2.1	Занятак 1. 1. Абвастрэнне сацыяльных супярэчнасцяў і нацыянальнага пытання. 2. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух. 3. Пачатак рэвалюцыі.		2	-					
9.2.2	Занятак 2. 1. Маніфест 17 кастрычніка і рэпрэсіі царызму.		-	2		2			

	2. Дыферэнцыяцыя грамадска-палітычных сіл. 3. Адступленне рэвалюцыі. Дэпутаты Беларусі ў I і II Дзяржаўных думах.								
9.3	Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі. Сталыпінскія рэформы	8	4	4					
9.3.1	Занятак 1. 1. Сацыяльна-эканамічнае развіццё. 2. Грамадскі рух у перыяд наступлення рэакцыі. 3. Беларускі нацыянальны вызваленчы рух у 1907 - 1914 гг.		2	2					
9.3.2	Занятак 2. 1. Асаблівасці рэалізацыі аграрнай рэформы ў Беларусі. 2. Правядзенне земскай рэформы ў беларускіх губернях.		2	2					
10	Раздзел 10. Беларусь у гады першай сусветнай вайны (1914 - 1918 гг.)	34	18	16					
10.1	Першая сусветная вайна на тэрыторыі Беларусі (1914 -1916 гг.) 1. Прычыны і пачатак вайны. Ваенныя дзеянні на германска-расійскім (Усходнім) фронце ў 1914—1916 гг. 2. Становішча на неакупіраванай тэрыторыі Беларусі. 3. Палітыка нямецкай акупацыйнай адміністрацыі. Беларускі нацыянальны рух у гады вайны.	4	2	2					
10.2	Беларусь пасля падзення	6	-	2		4			

	самадзяржаўя (сакавік - кастрычнік 1917 г.)								
10.2.1	Занятак 1. 1. Лютаўская рэвалюцыя ў Беларусі. 2. Утварэнне Саветаў. 3. Стварэнне салдацкіх камітэтаў у войсках Заходняга фронту.	4	-	2		2			
10.2.2	Занятак 2. 1. Уздым грамадска-палітычнай актыўнасці насельніцтва Беларусі. 2. Пазіцыі асноўных партый па аграрным і нацыянальным пытаннях.	2	-	-		2			
10.3	Беларускі нацыянальны рух пасля падзення самадзяржаўя 1. Аднаўленне дзейнасці БСГ. Утварэнне беларускіх нацыянальных партый і арганізацый. 2. З'езд беларускіх нацыянальных арганізацый 25—27 сакавіка 1917 г. 3. II з'езд беларускіх нацыянальных арганізацый і партый 8—10 ліпеня 1917 г. Размежаванне ў беларускім нацыянальным руху. 4. Пашырэнне беларускага нацыянальнага руху ў войску.	4	2	2					
10.4	Усталяванне Савецкай улады ў Беларусі 1. Абвастрэнне палітычнай сітуацыі. Пераход улады да Саветаў і ваенкомаў у Беларусі і на Заходнім фронце.	4	2	2					

	<p>2. Утварэнне і дзейнасць Аблвыканкамзаха і СНК Заходняй вобласці. Першыя сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні.</p> <p>3. Стаўленне беларускіх нацыянальных партый да савецкай улады.</p>								
10.5	<p>Мяцеж польскага корпуса Доўбар-Мусніцкага. Ваенная інтэрвенцыя Германіі</p> <p>1. Палітычныя мэты мяцяжу, яго тэрыторыя.</p> <p>2. Наступленне нямецкіх войскаў у пачатку 1918 г. Вынікі Брэсцкага міру для Беларусі.</p> <p>3. Нямецкі акупацыйны рэжым на захопленай тэрыторыі Беларусі.</p> <p>4. Вызваленне тэрыторыі Беларусі ад нямецкіх войскаў.</p>	4	-	2		2			
10.6	<p>Беларуская Народная Рэспубліка</p> <p>1. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі. Устаўныя граматы.</p> <p>2. Узаемаадносіны Рады і ўрада БНР з германскімі акупацыйнымі ўладамі. Аднаўленне савецкай улады ў Беларусі.</p> <p>3. Месца БНР у гісторыі нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва беларускага народа.</p>	4	2	2					
10.7	Культура Беларусі ў пачатку XX ст.	8	2	4		2			
10.7.1	<p>Занятак 1.</p> <p>1. Умовы і асаблівасці культурнага развіцця Беларусі. «Заходнерусізм».</p>		2	2					

	2. Асвета і адукацыя. 3. Развіццё навуковага беларусазнаўства.								
10.7.2	Занятак 2. 1. Развіццё літаратуры і мастацтва. 2. Архітэктура. Беларускі тэатр і музыка. 3. Беларуская інтэлігенцыя ў грамадска-палітычным жыцці.		-	2		2			
11	Раздзел 11. Беларусь паміж дзвюма сусветнымі войнамі (1919 - 1939 гг.)	30	10	12		8			
11.1	Утварэнне БССР. Савецка-польская вайна на тэрыторыі Беларусі 1. Барацьба па пытанні аб беларускай савецкай дзяржаўнасці. 2. Абвяшчэнне Беларускай ССР. Першая Канстытуцыя Савецкай Беларусі. 3. Стварэнне і сутнасць Літоўска-Беларускай ССР. Ліквідацыя Літбела і яе прычыны. 4. Беларусь у час польска-савецкай вайны. Другое абвяшчэнне БССР.	4	2	2					Кантрольная работа
11.2	Прамысловасць Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст. 1. Развіццё прамысловасці ў ўмовах НЭПу. 2. Ажыццяўленне і вынікі індустрыялізацыі ў БССР.	4	2	2					
11.3	Сельская гаспадарка Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст.	6	2	2		2			

11.3.1	Занятак 1. 1. НЭП у вёсцы. 2. Курс на сацыялістычную перабудову вёскі.		2	-					
11.3.2	Занятак 2. 1. Пераход да масавай калектывізацыі. 2. "Раскулачванне", прымусовыя высылкі, рэпрэсіі. 3. Завяршэнне калектывізацыі беларускай вёскі, яе палітычныя, сацыяльныя і эканамічныя вынікі.		-	2		2			
11.4	Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі ў 20 - 30-я гады XX ст. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва. Беларускае замежжа ў міжваенны перыяд	6	4	2					
11.4.1	Занятак 1. 1. Палітыка «ваеннага камунізму». Абвастрэнне сацыяльнай напружанасці. 2. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва ў БССР у 1921—1927 гг. 3. Палітыка беларусізацыі. Становішча нацыянальных меншасцей у БССР. 4. Усталяванне аднапартыйнай сістэмы. Прыняцце Канстытуцыі БССР 1927 г.		2	2					
11.4.2	Занятак 2. 1. Разгортванне ідэйна-палітычнай барацьбы з беларускім «нацыянал-дэмакратызмам».		2	-					Абарона рэфератаў

	2. Палітычныя рэпрэсіі ў Беларусі ў 30-я гг. 3. Беларускае замежжа.								
11.5	Культурнае жыццё ў БССР 1. Фарміраванне савецкай сістэмы адукацыі. Навука. 2. Развіццё мастацкай літаратуры, тэатра. Музычнае і выяўленчае мастацтва. 3. Развіццё нацыянальных культур. 4. Палітыка «культурнай рэвалюцыі» ў 30-я гг.	4	-	2		2			
11.6	Заходняя Беларусь у складзе Польскай дзяржавы	6	2	2		2			
11.6.1	Занятак 1. 1. Тэрыторыя Заходняй Беларусі, яе адміністрацыйны падзел. 2. Сістэма кіравання, сацыяльны, нацыянальны і канфесійны склад насельніцтва. 3. Адметныя рысы эканомікі Заходняй Беларусі. 4. Аграрная палітыка польскіх улад.		2	-					
11.6.2	Занятак 2. 1. Палітыка польскіх улад у Заходняй Беларусі. Нацыянальны прыгнёт. 2. Асноўныя палітычныя партыі і арганізацыі ў Заходняй Беларусі. Уздым рабочага і сялянскага руху ў пачатку 1930-х гг. 3. Культура Заходняй Беларусі.		-	2		2			
12	Раздзел 12. Беларусь у гады Другой сусветнай вайны	18	10	8					

12.1	Уключэнне Заходняй Беларусі ў склад БССР	4	2	2					
12.1.1	Занятак 1 Уключэнне Заходняй Беларусі ў склад БССР. 1. Германа-савецкі дагавор аб ненападзе ад 23 жніўня 1939 г., сакрэтныя пратаколы да яго. 2. Уступленне Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь. 3. Прыняцце Заходняй Беларусі ў склад СССР і ўз'яднанне яе з БССР. 4. Дэпартацыі з заходніх раёнаў БССР асаднікаў, служачых лясной аховы і інш.	4	2	2			Кіна-фота дакументы		
12.2	Беларусь у гады Вялікай Айчынай вайны (1941-1945 гг.)	14	8	6					
12.2.1	Занятак 1 Беларусь на пачатку Вялікай Айчынай вайны. Абарончыя баі летам 1941 г. 1. Напад фашысцкай Германіі на СССР. 2. Мерапрыемствы КП(б)Б і ўрада рэспублікі па мабілізацыі насельніцтва на адпор ворагу. 3. Баі пад Мінскам, Барысавам, Бабруйскім і Віцебскам. Абарона Магілёва і Гомеля. 4. Прычыны паражэння савецкіх войскаў у першы перыяд вайны.	4	2	2			Карта		
12.2.2	Занятак 2 Акупацыйны рэжым фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Беларусі.	4	2	2			Падборка ілюстрацый з Інтэрнету		

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму, яго мэты. 2. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў рэспублікі. 3. Масавое знішчэнне ваеннапалонных і насельніцтва, угон яго на прымусовыя работы ў Германію. 4. Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць. 							
12.2.3	<p>Занятак 3 Разгортванне ўсенароднай барацьбы супраць фашысцкіх захопнікаў на акупіраванай тэрыторыі Беларусі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стварэнне падпольных партыйных і камсамольскіх арганізацый і партызанскіх атрадаў. 2. Узмацненне партызанскага руху пасля разгрому нямецка-фашысцкіх войскаў пад Масквой. 3. «Рэйкавая вайна» і яе этапы. 4. Дзейнасць фарміраванняў Арміі Краёвай на тэрыторыі Беларусі. 	4	2	2			Комп'ютэрная прэзентацыя	
12.2.4	<p>Занятак 4 Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пачатак вызвалення Беларусі ў канцы 1943 г. 2. Беларуская наступальная аперацыя «Баграціён». 3. Людскія, матэрыяльныя і культурныя страты Беларусі ў гады Другой сусветнай вайны. 	2	2	-			Кіна-фота дакументы	Кантрольная работа

13	Раздзел 13. Беларусь у пасляваенны перыяд (1945 - 1985 гг.)	14	10	4					
13.1	Беларусь у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе	6	4	2					
13.1.1	Занятак 1 Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі. 1. Пачатак аднаўлення ў 1944—1945 гг. 2. Аднаўленне і рэканструкцыя прамысловых прадпрыемстваў, энергетычнай і паліўнай базы, чыгункі. 3. Становішча сельскай гаспадаркі пасля вызвалення рэспублікі. 4. Прычыны адставання сельскай гаспадаркі ад тэмпаў адраджэння прамысловасці і транспарту.	4	2	2			Падборка ілюстрацый з Інтэрнету		Абарона рэфератаў
13.1.2	Занятак 2 Грамадска-палітычнае і культурнае жыццё. 1. Умацаванне адміністрацыйна-каманднай сістэмы. 2. Выхад Беларусі на міжнародную арэну. 3. Новая хваля рэпрэсій. 4. Адукацыя, навука і мастацтва.	2	2	-					
13.2	БССР у 50-80-я гады XX ст.	8	6	2		2			
13.2.1	Занятак 1 Грамадска-палітычнае жыццё (сярэдзіна 50-х - 80-ягг. XXст.). 1. «Хрушчоўская адліга». XX з'езд	4	-	2		2			

	<p>КПСС і выкрыццё культуры асобы Сталіна.</p> <p>2. Канцэпцыя пабудовы камунізму і развітога сацыялістычнага грамадства.</p> <p>3. Узмацненне ў 60-я гг. XX ст. негатыўных з'яў у кіраванні гаспадарчым і грамадска-палітычным жыццём у рэспубліцы.</p> <p>4. Палітыка «перабудовы».</p>								
13.2.2	<p>Занятак 2 Развіццё прамысловасці, транспарту і сельскай гаспадаркі (сярэдзіна 50-х - 80-ягг. XXст.).</p> <p>1. Утварэнне саўнаргасаў. Рэформа 1965 г.</p> <p>2. З'яўленне новых галін вытворчасці.</p> <p>3. Удзел працоўных Беларусі ў асваенні цалінных зямель.</p> <p>4. Меліярацыя, хімізацыя сельска-гаспадарчых угоддзяў і іх вынікі.</p>	4	2	-					
13.2.3	<p>Занятак 3 Матэрыяльны дабрабыт насельніцтва. Культура і навука (сярэдзіна 50-х - 80-ягг. XXст.).</p> <p>1. Павышэнне памераў пенсій і ўвядзенне пенсій для калгаснікаў.</p> <p>2. Жыллёвае будаўніцтва.</p> <p>3. Адукацыя, навука і мастацтва.</p>	4	2	-					
14	Раздзел 14. Беларусь сучасная	22	12	10					
14.1	Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі.	6	4	2					
14.1.1	Занятак 1 Сацыяльна-	4	2	2					

	<p>эканамічнае становішча Беларусі на мяжы 1980-1990-х гг.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цяжкасці пераходу ад цэнтралізаванай адміністрацыйна-каманднай сістэмы да рыначнай эканомікі. 2. Наступствы Чарнобыльскай катастрофы. 3. Скарачэнне выпуска прамысловай прадукцыі, пагаршэнне становішча сельскай гаспадаркі. 								
14.1.2	<p>Занятак 2 Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі з сярэдзіны 1990-х гг. і да нашых дзен.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пераадоленне крызісных тэндэнцый у эканоміцы ў другой палове 90-х гадоў. 2. Пераход ад спаду да развіцця эканомікі, стабілізацыі эканамічнага росту. 3. Станаўленне беларускай мадэлі сацыяльна-арыентаванай рыначнай эканомікі. 	2	2	-					
14.2	<p>Новыя з'явы ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі</p>	6	4	2					
14.2.1	<p>Занятак 1 Абвяшчэнне незалежнасці Рэспублікі Беларусь.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Працэсы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця рэспублікі ў другой палове 80-х гадоў. 2. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь і ўвядзенне новай дзяржаўнай 	4	2	2					

	сімволікі. 3. Распад СССР, утварэнне Садружнасці Незалежных Дзяржаў (СНД).								
14.2.2	Занятак 2 Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі з сярэдзіны 1990-х гг. і да нашых дзен. 1. Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. 2. Выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. 3. Рэферэндумы 1995, 1996, 2004 гг.	2	2	-					Кантрольная работа
14.3	Беларусь на міжнароднай арэне.	4	-	2		2			
14.3.1	Занятак 1 Беларусь на міжнароднай арэне. 1. Дыпламатычнае прызнанне Рэспублікі Беларусь. Статус без'ядзернай і нейтральнай дзяржавы. 2. Дагавор аб Саюзе Беларусі з Расіяй 1997 г. Дагавор аб стварэнні Саюзнай дзяржавы 1999 г. 3. аходні вектар знешняй палітыкі. 4. Узаемаадносіны Беларусі з краінамі Лацінскай Амерыкі, Азіі.	4	-	2		2			
14.4	Культура сучаснай Беларусі.	6	2	4		2			
14.4.1	Занятак 1 Навука і адукацыя ў сучаснай Беларусі. 1. Мадэрнізацыя нацыянальнай сістэмы адукацыі. 2. Першы з'езд вучоных Рэспублікі Беларусь. 3. Роля навукі ў інфармацыйным	4	2	-					

	грамадстве.								
	Занятак 2 Духоўнае і культурнае жыццё беларускага народа на мяжы XX - XIX стст.		-	2		2			
	1. Нацыянальна-культурнае адраджэнне.								
	2. Асэнсаванне гістарычнага мінулага і сучаснасці ў творах літаратуры і мастацтва.								
	3. Месца рэлігіі ў духоўным адраджэнні: узаемаадносіны дзяржавы і царквы.								
	УСЯГО		148	140		42			

РЕПОЗИТОРИЙ ГГУ ИМ. Ф. СКОРИНЫ